

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 66

Sreda, 21. avgusta 1935

Leto X

Za izpopolnitev socialnega zavarovanja in samoupravo

Minister socialne politike obeta

Socialistično delavstvo ni nikdar skrivalo svojih zahtev in tajilo svojih načel. Zahtevalo je vedno le svobodo, to je, enakopravnost pred zakoni. V sedanjih razmerah pa je eden najvažnejših aktualnih problemov popolna socialna zaščita delavskega razreda ne le na papirju, ampak tudi v praksi.

O socialnem zavarovanju je te dni podal minister socialne politike nekaj važnejših izjav. Obljubil je, kakor smo že poročali, da se izvrše volitve v socialno zavarovanje, čim bo izdelan novi volilni red, ki naj volilni postopek poceni. Ni pa še gotovo, ali bodo volitve sedanje uprave socialnozavarovalnih organov, ki jim sedaj poteka poslovna doba ali pa nove izključno volilne uprave, ki bi bile imenovane po predlogih delavskih in delodajalskih zbornic. Tako je ministrovo stališče, dočim se je nedavno zavzemalo klerikalno časopisje za imenovanje komisarijatev ne le v socialnem zavarovanju, ampak tudi v Delavskih zbornicah in drugih delavsko-zaščitnih ustanovah, čeprav je to protizakonito in v vladnih krogih sploh ne obstoja taka namera. Minister socialne politike je opravičen, po zakonu imenovati komisarijate le takrat, če je podan zakonit povod, to je, če kršijo samoupravo zakon, toda komisarijati so le prehodnega značaja, ne pa poslovne funkcije.

Minister socialne politike je dalje izjavil, da v socialnem zavarovanju ni kaj izpreminjati, **pač pa se mora zavarovanje točno izvršiti**, to je, uvesti zavarovanje za onemoglost. Tako pravi: posvetoval sem se z zastopniki delavcev in delodajalcev, pa sem našel ugoden odziv. Te dni se je minister posvetoval posebej o tej zadevi z ministrom za trgovino in industrijo.

Minister je dovolil tudi nekaj kreditov za nezaposlene v banovinah, kjer je največ nezaposlenih.

Tako pozitivnih izjav še ni podal doslej noben minister socialne politike iz meščanskih vrst. Zlasti je pomembna obljuba o uvedbi zavarovanja za onemoglost, ki bi bilo moralo biti po zakonu uvedeno že leta 1925. V istem smislu odobravamo tudi njegovo izjavo, da hoče dati z volitvami socialno zavarovanje te zavode v popolno samoupravo interesentom.

Vemo pa, da so reakcionarne sile na delu: **Vemo, da bodo gospodje kapitalisti in delodajalci, morda tudi politične skupine, delale težkoče**. Gospodarski krogi zahtevajo poslabšanje socialnega zavarovanja, ali kakor pravijo demagoško, da naj se prilagodi »gospodarskim razmeram«, kar pa ne pomeni nič drugega kakor zahtevo po znižanju delodajalskih zavarovalnih prispevkov. Trdijo celo, da bi bili tega tudi delavci veseli. Mi ne vemo, če je to resnica, zakaj noben delavec ne bi mogel biti vesel, če bi se mu sedanje dajatve v potrebi še kratile.

Naša socialna zaščita se nedvomno nahaja na točki delnega preporoda. Razpravlja in obravnava se o njem. Glavna naša stvar je sedaj, **da se pošteno pripravimo na volitve v socialno zavarovanje**. Zakaj, prej je pretila bela nevarnost, sedaj preti črna, da nas oškoduje. Pri volitvah

Kaj pa mi?

Pripravljajmo se na ustanovitev stranke Socialistične zveze delovnega ljudstva

V obrisih vidimo lahko že tri pomembnejše politične grupacije poleg naše. Prva je Zveznica radikalov, druga demokratov in zemljeradnikov (Davidovič in Joca Jovanović), tretja pa, ki se hoče zjasniti šele, ko izidejo novi politični zakoni, je skupina dr. Mačka.

Med temi tremi more postati v političnem življenju v državi vsekakor tudi delavski razred s svojo Socialistično zvezo delovnega ljudstva, ker po današnjem gospodarsko-socialnem položaju v državi spadajo vanjo delavci, nameščenci, obrtniki, mali kmeti in javni nameščenci in uslužbenci ter, če hočemo še posebej poudariti, večina intelektualcev. Področje Socialistične zveze delovnega ljudstva je torej veliko, ker spadajo vanjo vsi, ki žive od dela v odvisnosti in so prepojeni s čutom socialne pravičnosti, to je, s pravo razredno zavestjo, ki jo moramo razširiti v vse navedene kroge.

Pripravljajmo se torej prav resno za ustanovitev razredne politične stranke, ker vemo, da si priborimo predvsem politične svoboščine le s svojo politično močjo. Nihče, zlasti reakcionarni kapitalist, še ni nikoli svojevoljno prepuštil politični vpliv delavskemu razredu. Nikdar! Vse politične in tudi socialne dobrine so bile izvojevane v hujšem ali mitejšem boju, kakršna je pač bila moralna in politična moč sila delavskega razreda.

V tem oziru se razmere niso izpremenile. Ne motimo se, če trdimo, da nas čakajo prav danes bolj težki boji, večji napor, večja požrtvovalnost, če hočemo voditi z uspehom svojo borbo.

Tega se moramo prav dobro zavediti, da ne bomo razočarani. Proti sebi imamo precej močne meščanske

stranke, ki se ne bodo zavzemale za delavske interese in za interese drugih malih delovnih slojev. To moramo vedeti, ko snujemo svojo stranko, to morajo vedeti vsi naši prišastši, vsi oni, ki smo jih zgoraj navedli in spadajo v našo bodočo stranko. Vedeti pa morajo to predvsem naši organizatorji ter vzgojiti stranko v trdni solidarnosti in enotnosti. Kdor cepi enotnost v naši stranki, sploh, kdor cepi delavstvo in delovne sloje, je njih sovražnik, ker dela s tem za oslabitev delavske stranke in obenem povečava moč in objestnost nasprotnikov. Vsak, kdor dela za cepljenje v vrstah delovnega razreda, dela to kot agent nasprotnik, plačan provokater ali pa s svojo lahkomišljeno zabavo. Mnogo ljudi je kupljivih, mnogo je slabih značajev, ki se prodajo za skodelico leče in zaradi tega ni čudno, če se nasprotniki pogostoma bahajo, da so zanje tudi — delavci, nameščenci, obrtniki, mali kmeti, intelektualci. Da, toda le ali kupljeni ali pa prevrteni zaradi svoje indiferentnosti.

Vrst naše bodoče stranke Socialistične zveze delovnega ljudstva ne bo smel nihče motiti. **Zato že danes opozarjamo vse svoje somišljenike, da v naši bodoči stranki ni mesta razdiračem delovnega ljudstva**. Vsak, kdor pa hoče pospeševati politično stranko, pospeševati solidarnost v stranki in širiti pravo razredno zavest in politično moč, se boriti za svobodo in socialne pravice tega ljudstva, bo dobrodošel, ker snujemo stranko na podlagi lojalne sodružnosti in enotnosti v interesu politične moči delovnega ljudstva.

Kjer teh predpogojev ni, ne more biti uspehov.

Mi pa hočemo imeti predpogoje in uspehe svojega razrednega boja.

Upor v Albaniji

V Albaniji se je uprlo 35 žandarjev pod vodstvom žandarmerijskega častnika v Fieri. Umorjen je bil ob tej priliki general Gilardi v Pojani, ne da bi se vedel o upor. Upor je vsekakor imel politično ozadje, ker se je naglo širil, a so ga vojaške in žandarmerijske čete zadušile.

Podunavski pakt?

V francoskih političnih krogih so mnenja, da ni več daleč sklenitev podunavskega pakta, ki ga bosta izvedli Italija in mala antanta.

Veliko Celje

in novi gerent

V notranjem ministrstvu je bil podpisan odlok, s katerim se okoliška občina Celja združuje z mestno občino Celje. Obenem sta bila razpuščena oba občinska sveta. Županom za Veliko Celje je bil imenovan bivši okoliški župan Mihelčič.

moramo pokazati dovolj moči, da lahko podpremo svoje zahteve in nasprotniku preprečimo, da bi uvajal v delavski zaščiti reakcijo. Ali bodo volitve letos ali šele spomladi, ni tako bistveno. Toda pripravljani moramo biti, da preprečimo vsakršno reakcijo.

S. dr. Živko Topalović

kaznovan na 10 dni zapora in 2000 Din globe

radi obnavljanja socialističnega gibanja

Uprava mesta Beograda je s svojim rešenjem z dne 13. avgusta 1935, št. 13.324, kaznovala s. dr. Živko Topalovića na deset dni zapora in 2000 dinarjev denarne kazni radi tega, ker je brez predhodnega dovoljenja ministrstva notranjih del pozval pismeno svoje prijatelje, da vrše priprave za osnivanje socialističnega političnega pokreta.

Gornja vest je bila dostavljena vsem listom v državi v informacijo in ev. objavo. To ugotavljamo, da ne bi kdo mislil, da je bilo »Jutro« še kako posebej naprošeno, da prinese to vest.

Demokrati so obnovili izvršni odbor svoje stranke

Beograjsko »Vreme« javlja v svoji nedeljski številki, da je bivša demokratska stranka dobila svoj novi izvršni odbor.

Politični položaj in zahteve delovnega ljudstva

(Iz govora s. Petejana na velikem političnem shodu, ki se je vršil v Mariboru dne 18. avgusta t. l.)

Razvoj dogodkov.

Glavni namen ukaza z dne 6. januarja 1929 je bil, potom neovirane diktatorske vladavine urediti notranje dokaj obupne politične, gospodarske in socialne razmere, v katerih se je naša država nahajala ob koncu l. 1928.

V vladah, katere so se vrstile v času od l. 1929 do junija 1935 so bili skoro samo zastopniki ali pripadniki vseh bivših političnih meščanskih in kmečkih strank, ki so obstojale in po vrsti vladale do konca l. 1928, tako, da se nihče izmed teh ne more izogniti odgovornosti (večje ali manjše) za posledice te pošestomajarske politike, na političnem, gospodarskem in socialnem polju. Nihče ne more dvomiti, da so današnje razmere, ki so plod te nedemokratske politike, veliko slabše in obupnejše od onih, v katerih smo živeli ob koncu l. 1928.

Notranja politična konsolidacija navzlic raznim zakonom in naredbam ni napredovala; gospodarska kriza je rapidno naraščala in z njo socialna beda in propadanje ne samo delavstva, temveč tudi kmeta in obrtnika, ki je dosegla svoj vrhunec. Vse tozadavne odredbe za pobijanje te krize in za zaščito kmeta niso bile niti paliativne, temveč so dosegle nasproten učinek, gospodarski kaos in bedo.

Z razvojem teh razmer se je med ljudstvom širilo nezaupanje, moralna depresija in obup, na drugi strani pa je cvetela

korupcija

na račun obubožanega delovnega ljudstva. Še nikdar nismo doživeli toliko nečastnih afer, kakor v tej žalostni dobi. Za dokaz naj nam bodo afere, o katerih se danes v javnosti razpravlja: »Našička afera«, »Agrarna reforma v Besni in Hercegovini«, razne pogodbe za graditev naših železnic itd., kjer gre za stotine milijonov na škodo državi in našemu gospodarstvu. O vseh teh aferah se je do zadnjega časa molčalo, nihče ni smel o teh govoriti, noben časopis o njih pisati. Da še več, na vsako tozadavno opazko so prišli iz najvišjih krogov preklici. Vsakega, ki se je drznil, da o teh žalostnih razmerah pove na katerikoli način svoje nezadovoljstvo, se je proglasilo za anti-državnega ali komunističnega agenta, in je moral občutiti vse trdote zakonov.

Doba absolutizma, ki se je izvajal pod okriljem JNS, je bila — lahko rečemo — črna doba v zgodovini naše države in so posledice te politike strašne.

Namesto zakonitosti se je pripravljalo »Poi«.

Ob nastopu vlade Jevtića je bila napovedana politika stroge zakonitosti za vse državljane.

Ta izjava šefa tedanje vlade je v javnosti našla dober odmev, ker marsikdo, ki je občutil strogosti nezakonitosti prejšnjih režimov, predvsem pa delavski razred, je z interesom pričakoval, kako se bo ta »zakonitost« izvajala.

(Dalje prihodnjič.)

Impozanten socialistični shod v Mariboru

Mariborsko delavstvo navdušeno pozdravlja name-ravano ustanovitev Socialistične zveze delov. ljudstva

Preteklo nedeljo, dne 18. t. m. se je vršil v Mariboru impozanten socialistični shod v veliki verandi pivovarne »Union«. Od vseh strani so prihiteli delavci in nameščenci, in mnogo je bilo tudi žena, na to zborovanje, da čujejo poročila o politični situaciji in o pripravah za ustanovitev Socialistične zveze delovnega ljudstva. Shod je pokazal, kako globoko je vkoreninjena socialistična misel v masah delovnega ljudstva in kako brezuspešno je bilo vse upanje reakcije, da se ji bo v dobi šestletne diktature posrečilo ubiti in uničiti socialistično gibanje. Narobe, vse kaže, da je socialistična miselnost dobila na razmah in da je osvojila tudi kader mladih delavcev in delavk, ki so v zadnjih šestih letih prišli v tovarne in pisarne, kjer si s težkim delom služijo borni vsakdanji kruhek. Navdušenje, ki je prekipelo na shodu in dobilo spontanega izraza v frenetičnem ploskanju, s katerim so poslušalci spremljali izvajanja govornikov, je popolnoma zmedlo naše nasprotnike, ki danes o shodu ali popolnoma molče, ali pa skušajo zmanjšati vtis, ki ga je napravil ta shod na javnost s tem, da potvarjajo število udeležencev in podobno. Vsa delavska javnost se smeje bedastim poročilom meščanskega tiska, ki sicer kaj rad napravi iz muhe slone, ako gre to njemu v račun, dočim kadar delavstvo spregovori, bi slona, ako gre to njemu v račun, do- v — u lomkih. Naj mu bo!

Zborovanje je otvoril s. Jelen, ki je, povdarjajoč važnost zborovanja, opozoril navzoče, da je to prvo socialistično zborovanje mariborskega delavstva po šestih letih diktature, iz- vzešči zadnji volilni boj. V tem, tako- rekoč zgodovinskem trenutku, je mariborsko delavstvo pravilno pojmi- lo vabilo na udeležbo na tem shodu in s tem dokumentiralo svojo politično zrelost.

Prvi je nato spregovoril s. Petejan, ob svojem nastopu burno aklamiran od zborovalcev. Njegov nadvse zani- miv in poučen govor, ki je bil predmet živahnega odobravanja, bomo objavili v kolikor moč točno.

Za njim je spregovoril s. Eržen, ki je govor s. Petejana dopolnil s svojimi izvajanj o nevdzdržnem gospodarskem in socialnem položaju delavstva opira- joč se na primere iz vsakodnevnega življenja. Orisal je politično delo propadlega režima, zlasti dogodke iz- zadnjih volitev in pa pojmovanje svobe tiska in besede s strani onih, ki so obljubili, da bodo strogo varovali zakonitost. Kot najboljšo sredstvo za boj proti reakciji je govornik označil poleg organizacije delavski tisk, »De-

lavsko Politiko« ali »Volksstimme«, ki bi jo moral imeti sleherni proletar- rec naročeno. Svoja izvajanja je za- ključil z besedami: Socialistična zveza delovnega ljudstva ne bo samo vodila boja za svobodo in demokracijo, am- pak predvsem za gospodarsko in so- cialno enakopravnost ter odpravo iz- koriščanja, za osiguranje obstoja sle- hernege delovnega člana človeške družbe.

Ob koncu je s. Černezelj govoril za edinstvo političnega gibanja; obsodil je zlasti razdiralno delo tistih elemen- tov, ki so l. 1927. zakrivali, da smo imeli v tedanji Narodni skupščini enega samega socialističnega poslan- ca in pa početje agentprovokaterjev, ki so vzklikali na celjskem zletu »Svobode« in s svojim ponašanjem zakrivali razpust naše kulturne zveze. Potem je predložil resolucijo, ki vse- buje zahtevo, da se »Svoboda«, iz- obraževalna matica delavstva v Drav- ski banovini zopet dovoli.

Pred zaključkom zborovanja je s. Jelen dal na glasovanje resolucijo, ki jo je prečital s. Eržen in ki glasi:

Resolucija:

Zborovalci, zbrani na javnem shodu v verandi pivovarne »Union« v Mariboru, dne 18. avgusta 1935, se po zaslišanju referatov o političnem položaju izjavljajo za to:

da se Narodna skupščina, izvoljena dne 5. maja 1935, takoj razpusti;

da se politični zakoni, zlasti pa za- kon za volitve v narodno skupščino, iz- da po zaslišanju zastopnikov vseh za- interesiranih političnih grup. Za volilni zakon pa, da se osvoji načelo splošne, enake, tajne in proporcionalne volilne pravice.

Zborovalci se nadalje izražajo soli- darne s slovenskimi rudarji Dravske banovine v njihovem boju za obstanek in protestirajo proti vsaki okrnitvi rudar- ske in ostale industrije v Dravski bano- vini.

Na poziv predsednika se je dvig- nilo morje rok, ki so pritrdile pred- logu. S pozivom, da gredo zborovalci na delo in sejejo socialistično misel- nost ter se tako pripravljajo na ob- novo političnega socialističnega giba- nja, je predsednik ob ploskanju vseh navzočih in med spontanimi »Druž- nost«-klici zaključil zborovanje.

Zedinjene države

v volilni kampanji

Za volitve predsednika se v Ame- riki že pripravljajo. Zlasti je hud na Rooseveltovo gospodarsko politiko senator Long. Rekel je, če demokrati kandidirajo predsednika Roosevelta, republikanci pa prejšnjega predse- dnika Hoovera, bo Hoover zmagal.

Boj rudarjev za eksistenco

Zborovanje kočevskih rudarjev

V nedeljo, dne 18. t. m. je sklicala Strokovna komisija kot oblastni od- bor URSSJ-a v Ljubljani rudarski shod v Kočevju. Shoda se je udele- žilo vse rudarsko delavstvo z ženami ter je bil salon v gostilni Beljan mno- go premajhen. Delavstvo je odločno proti ukinitvi rudnika na račun dru- gih rudnikov, na njihovi strani pa je tudi vsa ostala javnost.

Shod je vodil s. Bricelj iz Ljub- ljane. orisal je položaj delavstva ter podal izjavo, da bo Strokovna komi- sija potom svojih strokovnih organi- zacij storila vse, da kočevski rudnik ostane v obratu. Dolžnost vse javno- sti pa je, da je isto na strani rudar- skega delavstva. Sodr. Jenko je ob-

jasnil, kaj vse se je storilo potom in- tervencij na raznih mestih. Povsod se je obljubilo, da se rudnik ne bo de- montiral. Tudi ostali, ki so se prigla- sili iz vrst delavstva k besedi, so po- vedali težko dosedanje stanje. Mate- re pa z obupom čakajo usode, ki se pripravlja že itak izmoga- nemu rudarskemu delavstvu. — Značilno je, da so se shoda udeležili tudi nameščenci, ki dosedaj niso ču- til potrebe skupnosti z ostalim de- lavstvom. Delavstvo je pokazalo, da je pripravljeno boriti se potom svoje organizacije Zveze rudarjev Jugosla- vije disciplinirano in odločno za svoj obstoj.

Vsem občinam, vsem obrtnikom in trgovcem Saleške doline

Protest proti ustavitvi državnega rud- nika Velenje

Načelstvo lokalnega odbora II. skupine rudarske zadruga pri držav- nem premogovniku Velenje, poziva in vabi tem potom vse občine, trgo- vce in gostilničarje, da se polnoštevil- no udeležijo protestnega zborovanja velenjskih rudarjev in najširše javno- sti Saleške doline, katero se bo vršilo v nedeljo, dne 25. avgusta 1935 v dvorani »Rudarskega doma« v Vele- nju ob 10. uri dopoldne z dnevnim redom:

»Protest proti ustavitvi držav- nega rudnika Velenje.«

Načelstvo lokalnega odbora II. skupine v Velenju.

Stavka zdravniko- volonterjev

v javnih bolnicah

Nenameščeni zdravniki-volonter- ji, ki vrše težko in odgovornosti pol- no službo v javnih bolnicah, ne pre- jemajo niti najmanjše odškodnine za svoj trud. Naveličani pomanjkanja, so 15. avgusta v ljubljanski bolnici prekinili svojo službo in zapustili svoja mesta.

Vse obsodbe vredno je zapostav- ljanje zdravnikov-volonterjev v bol- nicah in prav imajo ti, da so končno storili odločilen korak.

Delavstvo jim daje zagotovilo, da jih bo v njihovem boju za eksistenco podpiralo.

Če si z naročnino v za- ostanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

Objava starega raz- glasa

Pondeljov »Slovenski narod« št. 186 z dne 19. avgusta t. l. objavlja:

Iz »Službenega vojnega lista«:

»Službeni vojni list« broj 8 od 26. febru- arja 1920. god. strana 250.

U ime

Nj. Vel. Petra I. po milosti božjoj i volji narodnoj kralja Srba, Hrvata i Slovenaca

Mj

Aleksandar Nasljednik Prestolja na predlog Našeg Ministra Vojnog i Mornarice, a na osnovu čl. 51. Ustava rešili smo i rešavamo: da se rezerv. pešad. kapetanima II. klase Simonu Simonoviću, Bogoljubu Jetiću i Tanasiju Kara-Petroviću, oprosti izdržavanje kazne zatvora na koju su usudjeni vojnim sudovima

radi begstva sa fronte.

Naš Ministar Vojne i Mornarice neka izvrši ovaj ukaz!

S. O. Br. 7554

30. januaria 1920

Aleksandar v. r.

Beograd

Ministar Vojne i Mornarice

Stev. S. Hadžić v. r.

Gotovo bi ta razglas zanimal tudi »Ju- trove« čitalce, ali »Jutro« ga ni ponatisnilo.

Širite naš list!

B. Traven, Bombaž

I. Knjiga

Prevaja Talpa

6

Kmalu smo našli mesto, kjer je v grmičevju rasla visoka trava. Potrgali smo toliko trave, ko- likor smo potrebovali prostora za taborišče. Nato smo zakurili ogenj in požgali ostanek trave, s čimer smo si za noč zagotovili mir pred mrčesi in plazivci. Na novo požgan travnik nudi najboljše varstvo, ki ga le moreš imeti, če nisi opremljen z vso opremo potnika po tropskih deželah.

Taborni ogenj je gorel, toda kuhati nismo mogli, kajti imeli nismo vode.

Tedaj pa je izvelkel Kitajec litrsko stekle- nico, polno mrzle kave. Prav nič nismo vedeli, da nosi tako dragoceno blago s sabo. Kavo je pogrel in vsakemu radevoljno ponudil piti. Toda kaj je liter kave za šest mož, ki so brez požirka vode že pol dneva potovali v tropskem soncu in ki pred sedmo ali osmo uro naslednjega dne ne bodo do- bili prav nič pitnega in ki bodo morda v nasled- njih šest in tridesetih urah našli prav tako malo vode, kakor so jo našli današnji popoldan. Grmi- čevje je vse leto zeleno, toda vodo najdeš tam samo v deževni dobi na pripravnih krajih, kjer lahko nastanejo mlake.

Le, kdor je sam potoval po tropskem grmi- čevju, ve, kakšna žrtev je bila za Kitajca, da nam je ponudil pijačo. Toda nobeden mu ni rekel

»hvala!«; vsak je smatral za samo ob sebi umev- no, da je dobil delež kave. Najbrže bi pa smatrali prav tako za samo ob sebi umevno, če bi Kitajec kavo sam popil. Po poldnevem potovanju po deželi, kjer ni vode, za čašo kave še ne postaneš ropar; toda tretji dan že začneš v grmičevju resno misliti na umor, če vidiš majhno, zarjavelo konzervno škatlo, napolnjeno z usmrjeno tekočino, ki se imenuje voda, čeprav nima nobene druge sličnosti z vodo kakor to, da je pač tekočina.

Antonio in jaz sva žulila trd kruh.

Gonzalo je imel štiri mangos¹⁶⁾ in visoki za- morec nekaj banan. Mali zamorec pa je skrivaj nekaj jedel. Kaj, tega ne vem. Kitajec je imel kos šatorovine, ki jo je napel nad svojim ležiščem. Nato se je zvil v veliko brisačo — tudi glavo — in je začel spati.

Gonzalo je imel lepo odejo, ki se je vanjo zvil, tako da je bil videti kakor drevesno deblo.

Jaz sem si zvil glavo v razcapano cunjo, ki sem jo ponosno imenoval »brisača«, in sem zaspal.

Kako so si ostali uredili, ne vem, ker so še dolgo posedali okrog ognja, kadili in čebljali.

Pred sončnim vzhodom smo bili zopet na po- tu. Skuhati nismo imeli kaj in tudi umiti se nam ni bilo treba. Kajti s čim bi se pa naj umili?

Pot skozi grmičevje je bila na mnogoterih mestih zopet docela zarasla. Mlada drevesa so nam segala pogostokrat preko ramen, tla pa so

¹⁶⁾ Neke vrste užitnega sadja.

bila s kaktejami tako gosto zarasla, da so te bo- dičaste rastline zavzemale včasih skoroda vso ši- rino poti. Moje gole krače so bile kmalu tako raz- mesarjene, kakor da bi jih potegnili skozi stroj, ki z njim sekamo meso. Proti opoldnevu smo pri- špeli na kraj, kjer je bila ob vsej poti napeljana bodeča žica; bili smo prepričani, da mora biti tu farma.

Ko smo korakali že dve uri in nas je na desni ves čas spremljal plot iz bodeče žice, smo prispeli na odprto mesto, ki je bilo zaraslo z visoko travo. Ko smo ta kraj preiskali, smo našli tudi vodnjak. Toda bil je prazen. Nekaj strolmelih kolov, dalje stare konzervne škatle, valovita pločevina in slični ostanki človeškega stanovanlišča so nam pričali, da smo na zapuščenih farmi.

Toda takega razočaranja se moraš kmalu otresti. Tu se ustanavljajo farme, ki jih deset, tudi dvajset let dolgo obdelujejo, nato pa iz katerega- koli vzroka nenadoma zapuste. Pet let pozneje, včasih pa še preje, ne ostane noben znak več, ki bi pričal, da so nekoč tod živeli in delali ljudje. Zdi se ti, kakor bi že sto let minulo, odkar je kdo tod živel. Tropsko grmičevje pokoplje hitreje, ka- kor so ljudje ustvarili, to grmičevje ne pozna spo- minov, pozna samo sedanjost in življenje.

Toda ob štirih smo vendarle prispeli na neko naseljeno farmo. Tu je bivala neka ameriška dru- žina.

(Konec prihodnjič.)

Grafično delavstvo javnosti!

Uvidevnost — in tisti, ki jo nočejo poznati

Delavci in nameščenci žive le od dela. Nimajo kapitala, nimajo prihrankov, nimajo posestev, nimajo zemlje, nimajo torej ničesar razen rok in glave, s katerimi služijo svoj kruh.

Zato delavstvo dela in zelo skrbi, da ima delo. Največja nesreča za delavca ali nameščenca je, če delo izgubi. S tem je izgubil vse, izgubil je možnost za preživetje in z družino vred je izpostavljen največjemu pomanjkanju. Ako delavec izgubi delo, je prav tako, ali še slabše, kakor če kapitalist izgubi ves svoj kapital, če posestniku pogori vse imetje, če je kmetovalcu prodana zemlja. In gotovo ni nikjer kapitalista, ki bi hotel in želel, da mu propade ves kapital, kakor ni nikjer nobenega kmeta, ki bi stremel, da mu prodajo zemljo in ga poženo s palico in malho na pot od hiše do hiše.

Delavec želi dela, je od dela odvisen in je najbolj srečen, kadar udarja okoli njega najglasnejši ritem dela.

In kadar torej delavec zapusti delo, tedaj je to vedno znak, da so ga do tega primorali važni in tehtni razlogi. Nepremišljeno, tja v en dan ne zapusti delavstvo svojih obratovalnic. Zato je smešno, kadar iščejo vzrokov za kako stavko. Za vsako stavko so vzroki veliki in nedvomno tehtni ter gotovo tudi že zato takoj vidni.

Ko pa pride do pogajanj, ko obe stranki iščeta sporazum, takrat se vedno pritiska na delavstvo, češ, da mora biti delavstvo uvidevno, da mora upoštevati to in ono in da mora paziti na koristi vse stroke.

Zlasti so v tem pravcu glasni razni posredovalci. Neprestano podčrtavajo nevarnosti, ki jih stavka lahko prinese, neprestano naštevajo škodo, ki jo stavka povzroča, stalno rišejo v najbolj pestrih barvah vse neprijetnosti, ki lahko nastanejo zaradi stavke v celotni produkciji ali pa celo v vsem narodnem gospodarstvu. Ni redko, da se ob takih prilikah očita delavstvu, ki je šlo v stavko, ker je bilo težko prizadeto in je moralo varovati svoje najosnovnejše življenjske interese, da premalo upošteva blagor vsega naroda in premalo pazi na splošne gospodarske interese.

Slično se je dogajalo in se še dogaja pri gibanju grafičnega delavstva. Grafičnemu delavstvu so vsevpriek očitali, da bo krivo, če bo grafična industrija v celoti oškodovana napram grafični industriji v drugih pokrajinah, očitali so, da bo grafično delavstvo povzročilo zaradi svoje obrambne stavke, da bo padel nivo našega tiska in se bo najmanj zniveliral s tiskom v najprimitivnejših krajih, da bodo iz modernih umetniških grafičnih zavodov nastale šuštarne, da bodo nastale kaotične razmere, ki bodo vplivale na splošno kulturno stanje, in polno takih in enakih očitkov so nanizali na rovaš grafičnega

delavstva, ki se je drznilo braniti pred napadom delodajalcev.

Res je, da groze tudi pri nas žalostne beograjske prilike, res je, da je mnogo nevarnosti, da bo naš tisk padel, da ne bo mogoče Slovenije označevati za jugoslovanski Leipzig, res je, da nastanejo lahko prilike, ki bodo še mnogo težje, nego kjerkoli drugje.

Pa naj bo zaradi tega uvidevno in popustljivo le delavstvo? Saj ne bo prizadeto le delavstvo, nego predvsem lastniki podjetij! Zato bi bili predvsem ti dolžni, da so uvidevni. Ti bi bili dolžni, da opuste trdovratno stališče, ki so ga zastopali ves čas in se niso premaknili niti za las.

Zanimivo je, da prihajajo z apeli nad delavstvo, ki je bilo siloma potisnjeno v obrambni boj. Najprej udari po delavstvu, ko pa se delavstvo brani, zahtevaj, da je uvidevno, da je popustljivo in naj pasivno čaka, da se z njim zgodi karkoli. Delodajalci pa so lahko agresivni, lahko naskakujejo in lahko delajo karkoli hočejo, saj je delavstvo dolžno, da pazi na interese vse industrije in delavski predstavniki so dolžni, da so uvidevni in popustljivi tudi preko življenjskih interesov svojega članstva.

Kdo je končno uvideven in popustljiv, kdo prav za prav upošteva vse in gleda na vse, dokazuje sporazum, ki je bil med organizacijo grafičnega delavstva in med večino podjetij nedavno dosežen. Delavstvo je omogočilo sporazum z večino podjetij, četudi bi bilo popolnoma upravičeno, da bi zahtevalo sporazum le z neokrnjeno celoto, kakor ga je ta celota prej solidarno napadla. Delavstvo je sploh upoštevalo celotni položaj in se je brigalo za težkoče slehernega posameznega podjetja in je sodelovalo pri sklepanju sporazuma s tolikšno uvidevnostjo, da je lahko vsako podjetje varovalo svoj poseben položaj.

Ni pa tako na drugi strani. Kljub temu, da je bil s pretežno večino grafičnih podjetij sklenjen sporazum, ki predstavlja kompromis, kljub temu, da so vzpostavila skoro vsa podjetja polno obratovanje in smatrajo, da je sporazumni rezultat docela zadovoljiv in primeren za prilike vseh podjetij, pa je ostalo nekaj podjetij izven tega sporazuma.

Sporazum, ki je primeren za obe strani, sporazum, na katerega je pristala pretežna večina grafičnih podjetij, ta sporazum ni zadovoljiv za nekaj podjetij. In kdo so ta podjetja?

Predvsem je ostala ob strani Narodna tiskarna v Ljubljani. Tiskarna, ki je sploh povzročila ves spor, ki ga je že leta in leta izzivala in ki se je ob sleherni tarifni reviziji trudila, da ga zaneti. Narodna tiskarna v Ljubljani, ki je — ko je svoje delavstvo pognala na ulico — klicala vsa podjetja na solidarnostno sodelovanje in jih pozivala, da z vso vehemenco sodelujejo v napadu na grafično delav-

stvo, ni šla z večino podjetij, ko je bil sklenjen sporazum. Njej ni do sporazuma, ker ta sporazum ohranja red in zdrave razmere, daje delavstvu stare delovne pogoje in preprečuje, da bi se delavstvo pritiskalo in se mu jemalo mimo kolektivne pogodbe od delovnih pogojev, ki jih daje kolektivna pogodba. Zato zanjo sporazum ni sprejemljiv. Sprejela bi le sporazum, ki daje podjetjem kvalificirano in pomožno grafično delavstvo na prosto razpolaganje.

Nadaljnje podjetje, ki sporazuma ne sprejema, je Delniška tiskarna v Ljubljani. Podjetje je sorodno Narodni tiskarni, lastniki so po mišljenju in po mentaliteti enaki. Zato velja za Delniško tiskarno ono, kar velja za Narodno tiskarno. Poleg vsega je Delniška tiskarna — kakor trdi — pasivno podjetje in podjetnik je vedno mišljenja, da ni potrebno iskati vzrokov pasivnosti takega podjetja, nego je edino pravilno, da se pasivnost zvrne v breme delavstva. Kje pa so pravi vzroki pasivnosti tega podjetja, vemo prav dobro in bomo ob pravem času pokazali na vse vzroke, ki prinašajo pasivnost. Kako pa bo s pasivnostjo tega podjetja šele sedaj, ko podjetje odklanja sporazum, ko ne obratuje in išče umetnih pripomočkov za zasilno obratovanje, bo pokazal čas.

Tudi litografija J. Čemažarja v Ljubljani ne sprejema sporazuma. Lastnik te litografije je odličen funkcijonar delodajalske organizacije. Bil je stalno med zastopniki delodajalcev in bi lahko ob vsakih pogajanjih pokazal, kako zna braniti interese vseh onih, ki jih zastopa. Pa ni pokazal nikake uvidevnosti in je že lani iskal svoja pota, da se izogne obveznostim, ki jih nalaga tudi pri delodajalcih skupnost, in je že lani poskusil uravnati delovne razmere po svoje. Tudi sedaj ne pristaja na sporazum. Hodi namerava svojo pot. Podjetje, ki je imelo najboljše delovne sile, ki je pazilo, da razpolaga z najbolje kvalificiranimi delovnimi močmi, je zbralo sedaj vse, kar je prišlo, četudi se ni moglo preje nikjer drugje plasirati. Umetniški litografski zavod je postal sedaj zavod brez umetniške ambicije, kjer se bo lifrala kvantiteta in bo nastala huda konkurenca beograjski litografirani tiskovini, ki se ji bo danes zlahka posrečilo, da zapusti zadnje mesto, ki ga je doslej zasedala in ga prepusti tiskovini iz Ljubljane. Bojimo se, da bo — tako kakor tiskovina: iz prvega na zadnje mesto — zdrčalo tudi podjetje samo.

Poleg teh treh je v Ljubljani še tiskarna M. Hrovatina, ki se ne more sprijazniti s sporazumom. Lastnik tega podjetja je bil in je še predsednik Društva tiskarnarjev. Že po tem položaju bi moral respektirati voljo večine in se tej volji prilagoditi. Saj ni možno nobeno društveno življenje brez večinskega principa. V vsakem organiziranem življenju zmaguje in

vodi večina, manjšina pa se prilagodi, ali pa pokori. Toda predsednik Društva tiskarnarjev je drugega mnenja. Njega se večina ne tiče, zato se ga tudi ne tiče sporazum. Njemu je merodajno le njegovo trdovratno stališče in le v tem je dosleden. Da vzdrži svoje prvotno trdovratno stališče, je voljan skočiti v vsak ekstrem. Predsednik Društva tiskarnarjev, ki je svoječasno razbil delodajalsko enotno organizacijo, je danes voljan pristopiti mimo svojih kolegov kot član v zagrebško delodajalsko organizacijo, proti kateri se je vedno boril, če bi le mogel s tem korakom uveljaviti svoje protidelavsko stališče.

In zadnje podjetje, ki sporazuma ne prizna, je tiskarna Brata Rodé in Martinčič v Celju. Tiskarna, ki je tedaj, ko je bilo treba nastopiti proti delavstvu, zahtevala popolnoma dosledno in enako postopanje vseh celjskih tiskarn, ki je zahtevala, da tvorijo celjska podjetja v vsem eno enoto, je sedaj šla svojo pot in se ne briga, kaj počno druge celjske tiskarne. Vse ostale celjske tiskarne smatrajo, da je sporazum primeren in sprejemljiv, in so obnovile obrate v polnem obsegu, le tiskarna Brata Rodé in Martinčič misli, da je dolžna, da se proti svojemu osobju bori dalje. Nobenih potov se ne straši, nobena sredstva ji niso neprijetna, nobeni stroški previsoki, vse stori, da se ji le ni potrebno pobotati s svojim delavstvom. Podjetje, ki je hotelo v Celju vedno predstavljati vsa podjetja in jih vezati v enoto, podjetje, ki je zahtevalo brezpogojno skupen nastop, to podjetje se je sedaj izločilo iz celote in gre osamljeno svojo pot.

Pet podjetij je ostalo v celem izven sporazuma. Pet podjetij je s tem dokazalo, da nima nobenega razumevanja za skupnost in da nima nobene uvidevnosti za interese celote. Pet podjetij smatra, da mora nadaljevati boj proti delavstvu in pet podjetij vztraja v tem boju z edinim namenom, da tako vendarle kdaj doseže položaj, ko se bo lahko na račun delavstva okoriščalo.

Pet podjetij — štiri v Ljubljani in eno v Celju — je dokazalo, da jim pri vsem ni šlo za neka načelna vprašanja, da jim ni šlo za neko skupno enotno kolektivno pogodbo za vsa grafična podjetja v državi, da niso stremeli za sporazumom, ki bi bil za obe strani zadovoljiv, nego, da so hoteli povsem zlomiti organizirano grafično delavstvo, potisniti ga k tlom in ga izkoriščati. Pet podjetij je bilo in je še na delu, da znivelirajo položaj grafičnega delavstva s položajem najnesrečnejših težakov.

Pet podjetij je še danes v boju z grafičnim delavstvom in hoče za vsako ceno doseči, da se zruši tudi vse ono delavstvo, ki se je vsaj malo še vzdržalo nad splošno mizerijo.

Če misli teh pet podjetij vztrajati, bo še dolga in trnjeva njihova pot — cilja ne bodo nikdar dosegla!

Mariborske tiskarne obratujejo

V ponedeljek, dne 12. avgusta t. l., je bil sklenjen med zastopniki grafičnega delavstva in med zastopniki večine grafičnih podjetij dogovor za likvidacijo spora.

Naslednjega dne, to je v torek, dne 11. t. m., so začela skoro vsa podjetja obratovati.

Med podjetji, ki pa tega dne še niso začela obratovati, so bile tudi tri mariborske tiskarne, in sicer Mariborska tiskarna d. d., Tiskarna sv. Cirila in Tiskarna H. Sax.

Med zastopniki teh treh podjetij in zastopniki organizacije grafičnega delavstva so se prejšnji teden začela pogajanja, da se obnovi delo tudi v teh podjetjih. S pogajanjmi je bilo potrebno izgladiti nekatera lokalna vprašanja, ki so se tikala specielno teh treh podjetij v Mariboru,

in ki jih sporazum z dne 12. avgusta ni v polni meri obsegal.

Pogajanja so bila nekajkrat prekinjena. V petek, dne 16. t. m., pa je bil dosežen sporazum tudi v vseh lokalnih vprašanjih in je že naslednjega dne obnovila Mariborska tiskarna del obrata, v ponedeljek, dne 19. t. m. pa je bil vzpostavljen v vseh podjetjih v Mariboru, kjer je delo še počivalo, obrat v polnem obsegu.

Od ponedeljka dalje obratujejo torej vse mariborske tiskarne normalno. Po ureditvi lokalnih zadev so vse tiskarne sprejele sporazum, ki je bil že prej sklenjen med zastopniki grafičnega delavstva in zastopniki pretežne večine podjetij v Ljubljani.

Proč z nožem

Preden je potekla veljavnost kolektivne pogodbe za delo v grafičnih podjetjih v dravski banovini, torej še pred 1. julijem, sta se začeli obe stranki pogajati za novo kolektivno pogodbo.

Delodajalski zastopniki so tedaj predlagali, da naj se stara kolektivna pogodba podaljša še za eno leto. Delojemalski zastopniki pa so odgovorili, da je nesmiselno, da bi se vsako leto izvajale revizije kolektivnih pogodb, ker ni mogoče, da bi bilo delavstvo stalno na natezalnici, ker je kvarno za obratovanje, da vlada po podjetjih vsako leto nervoznost, ki jo povzroča skrb za eksistenco in za bodočnost, in ker je neobhodno potrebno, da dobe delovni pogoji grafičnega delavstva vsaj malo stalnosti, ker je življenje v večni negotovosti mučno in obupno. Zato so predlagali, da bi

se kolektivna pogodba obnovila za daljšo dobo, to je za pet ali pa za štiri leta. Predlogu so delodajalski zastopniki ugovarjali in so se pri tem sklicevali na gospodarsko nesigurnost, politično nestalnost, največ pa so se sklicevali na pogajanja, ki bodo prihodnje leto v Zagrebu za enotno kolektivno pogodbo za več pokrajin.

Zadnji ugovor je bil najtehtnejši in so ga delodajalski zastopniki neprestano podčrtavali. Naglašali so vedno vnovič, da hočejo imeti v vsej državi enake delovne pogoje in da zato ne gredo preko enoletnega podaljšanja sedanje kolektivne pogodbe.

Delojemalski zastopniki prav tako niso odklanjali enotne kolektivne pogodbe za vso državo. Dokazovali so, da so na enotni kolektivni pogodbi za vso državo zainteresirani še mnogo bolj, nego delodajalci, ker bi se mogle

z njo urediti težke prilike v beograjski grafični industriji in v grafični industriji po mnogih provinciah, kjer vladajo zelo nezdružive razmere. Izjavili so tudi, da so zainteresirani na enotni kolektivni pogodbi za vso državo še prav posebno zato, ker bi se tako kolektivno pogodbo moglo v smislu določil obrtnega zakona uzakoniti za vsa grafična podjetja v državi, s čemer bi bile na mah odpravljene vse težave, v katerih živi danes grafična industrija in zaradi katerih marsikje ta industrija hira, pri čemer bi bilo pomagano tudi grafičnemu delavstvu, ki tudi trpi zaradi nezdruživih prilik v grafični industriji v Beogradu in po raznih provinciah. Takoj so delojemalci odgovorili, da pristajajo na sodelovanje za enotno kolektivno pogodbo.

Glede enotne tarife je torej vladalo popolno soglasje. Vendar je kljub temu baš pri tem prišlo do razbitja pogajanj in do težkega spora, ki deloma še danes traja.

Grafično delavstvo je namreč zahtevalo, da se interesi grafičnega delavstva zavarujejo tudi za primer, če bi enotna kolektivna pogodba za vso državo ne bila sklenjena. Grafično delavstvo je hotelo, da v takem primeru velja stara kolektivna pogodba dalje in da ne bo potisnjeno grafično delavstvo v tarifno gibanje, če bo kjerkoli v državi nastala stavka. Točno so zastopniki grafičnega delavstva poudarjali, da so brezpogojno za enotno kolektivno pogodbo, da hočejo zanj delati, da bodo v tem vprašanju s tukajšnjimi delodajalci sodelovali složno prav tako kakor so sodelovali že doslej v vseh skupnih vprašanjih, da pa zahtevajo, da delodajalci umaknejo nož, ki ga hočejo držati nad vratom grafičnega delavstva. Hoteli so brezpogojno garancijo, da ne bo grafično delavstvo v Sloveniji napadeno, če bo nastal spor med grafičnim delavstvom in grafičnimi podjetniki v drugih krajih in če bo zaradi tega nastala tam stavka.

Za enotno kolektivno pogodbo, za ozdravljenje razmer v vseh krajih države, vendar proč z nožem, ki bi ga radi delodajalci držali nad grafičnim delavstvom, so vzklikali zastopniki grafičnega delavstva.

Tega pa delodajalci niso hoteli. Vztrajali so, da se dogovor sklene tako, da bodo lahko imeli prihodnje leto proste roke in bodo lahko sklenili karkoli.

Saj je bilo takoj jasno. Kako naj bi šlo delodajalcem naenkrat tako

zelo za enotno kolektivno pogodbo, ko so jo pa sami razdrli. Saj so razbili tudi lastno enotno vsedržavno organizacijo. Enotna kolektivna pogodba jim tudi sedaj ni bila mar. Važno je bilo zanje le to, da bo morda prihodnje leto vse grafično delavstvo v državi v borbi in tedaj bi mogli uspeti tudi tukajšnji delodajalci, da pritisnejo na grafično delavstvo, ga uklonijo in dosežejo v dravski banovini za grafična podjetja tako ugodne kolektivne delovne pogoje kot jih sicer nikdar drugače ne morejo doseči.

Ne enotna kolektivna pogodba za vso državo, nego enoten napad na vse grafično delavstvo v državi, so imeli v mislih. Potisniti nož, ki bi ga držali nad grlom, tedaj ko bi bile grafičnemu delavstvu spodnešene noge druge, to je bilo njihovo stremljenje.

Zato pa so bili delodajalski zastopniki kmalu razkrinkani. Razkrinkani so bili takoj tedaj, ko so delavski zastopniki sprejeli in priznali potrebo enotne kolektivne pogodbe in so hoteli pri tem iskreno sodelovati, zahtevali pa so, da imajo pri tem zavarovan hrbet, pa so delodajalski zastopniki to stališče odklonili.

Še bolj pa so bili tedanji zastopniki delodajalcev razkrinkani sedaj, ko je bil sklenjen sporazum. Sporazum zagotavlja resnično in iskreno delo za dosego enotne kolektivne pogodbe, a obenem varuje delavstvo, da ne bo neloyalno napadeno.

In tega sporazuma nekaj podjetij ne sprejme. Med temi podjetji pa so baš tudi vsi oni, ki so se prvotno pogajali kot zastopniki delodajalcev.

Če bi te vodila pri pogajanjih le želja, da se prihodnje leto, ali pa sploh kdaj, sklene enotna kolektivna pogodba za vso državo, in pri tem ne bi imeli nobenih drugih skritih namenov, bi jih sporazum, ki je bil dosežen prošli teden, zadovoljil in bi ga sprejeli.

Pa ga niso, kar ponovno kaže, da so hoteli drugo, nego so govorili, da so hoteli zadržati vrv grafičnemu delavstvu okoli vratu takrat, ko bi bilo to delavstvo šibko, ker bi bilo v vsej državi poginano naenkrat v tarifno gibanje.

Proč z nožem, je že tedaj upravičeno zahtevalo grafično delavstvo in proč z nožem kliče delavstvo tudi sedaj. Če nimate skritih namenov, morete sprejeti sporazum. Odklanjanje sporazuma, ki daje ono, kar ste zahtevali in ki nudi grafičnemu delavstvu ono varnost, ki jo je želelo, kaže le, da pri pogajanjih niste bili iskreni.

da je delavstvo povzročilo korak, ki ga je storila Narodna tiskarna, in da so politični razlogi povzročili spor. Javnost je lahko spoznala, kje so besedolomci, kje so sovražniki resnice.

In če ne preje, pa je javnost popolnoma spregledala sedaj. Sedaj, ko je bil sklenjen sporazum in ko je pretežna večina podjetij vzpostavila obratovanje, sedaj, ko je javnost videla, da se je delavstvo vrnilo v vse tiskarne, le Narodna tiskarna je z nekaj podjetji, ki jih je tesno privezala nase, ostala ob strani. Sedaj je postalo slehernemu jasno, da so še danes razlogi za spor večji in globlji in so bili večji in globlji že v začetku spora, nego jih je prikazovalo vse napredno časopisje iz Narodne tiskarne.

Danes nihče več ne dvomi, da je Narodna tiskarna že nekaj let iz koristolovstva želela spora z grafičnim delavstvom, danes nihče več ne dvomi, da so bili predstavniki Narodne tiskarne dejansko v Društvu tiskarnarjev oni, ki so neprestano ostrili položaj, in nihče danes več ne dvomi, da so bile resne vse one izjave, ki so se slišale često v Narodni tiskarni, da je namreč potrebno, da se grafično delavstvo pritisne, da bo voljno prenašalo vse in da bo pripravljeno delati tudi za 3 Din na uro.

Gospodje v Narodni tiskarni v Ljubljani so se razgalili. Nagi stoje pred vso javnostjo in pravih njihovih obrazov, na katerih je zapisano reakcionarstvo in dobičkaželjnost, ne bo javnost nikdar več pozabila.

Kdo je odgovoren za Narodno tiskarno?

Javnosti smo že razložili, kako je Narodna tiskarna lani kršila mirno sožitje med delodajalci in delojemalci in je bila za to obsojena tudi od delodajalskih zastopnikov. Obrazložili smo javnosti in ji dokazali, kako so tedaj nekateri najodličnejši predstavniki Narodne tiskarne govorili drugače, nego se je pozneje izkazalo. Dokazali smo, da je tudi letos ostala Narodna tiskarna prav taka in da je Narodna tiskarna tudi letos kršila medsebojni dogovor in zagrešila grobe besedolomstvo. Povedali pa smo dalje, da je Narodna tiskarna 30. junija t. l. sama in prva pognala delavstvo na cesto. Storila je to v času, ko je kolektivna pogodba še veljala in storila je to v času, ko še ni potekel rok, ki ga je delodajalska delegacija postavila pri pogajanjih, da delavski zastopniki odgovore na delodajalske predloge.

Ugotovili smo nešteto neloyalnosti, ki jih je Narodna tiskarna zagrešila in ugotovili smo, da je na sploh napram grafičnemu delavstvu postopala ne-fair.

In kadar se je govorilo o Narodni tiskarni, tedaj se je navadno omenjalo tudi ime dr. Brezigarja, češ, da je on zastopal Narodno tiskarno v Društvu tiskarnarjev in je torej za delo v

Društvu tiskarnarjev prvenstveno odgovoren.

Pojavlja pa se splošno še vprašanje, ali je dr. Brezigar edini lastnik Narodne tiskarne, da je ta mogla storiti vse, kar je storila, ali je imenovani edini lastnik naprednega časopisja, da to časopisje piše tako, kakor piše.

Na to vprašanje moremo odgovoriti, da je predsednik Narodne tiskarne bivši minister in voditelj takozvane liberalne politične skupine g. dr. A. Kramer, da so dalje v vodstvu Narodne tiskarne še brat ministra dr. Kramerja, dalje brat pokojnega ministra Žerjave, ter dalje gg. A. Ribnikar, dr. Rape, dr. Pestotnik itd.

Narodna tiskarna je delniška družba. Nima torej enega samega gospodarja. Vsaka delniška družba ima svoj odbor in tako ga ima tudi Narodna tiskarna. Takozvano napredno časopisje upravlja poseben konzorcij. Nekateri imenovanih gospodov so tudi v tem konzorciju. Tudi to časopisje torej ni last samo enega.

Odgovor na vprašanje, kdo je vse odgovoren za nečuvno početje Narodne tiskarne in kdo vse je odgovoren za pisanje naprednih listov, je lahek.

Pa naj oni gospodje, ki niso prizadeji in ki odklanjajo odgovornost, povedo, da se jih zadeva ne tiče!

Čast in prestiž

Ko je Narodna tiskarna v Ljubljani pognala svoje delavstvo na ceste, je »Jutro« hinavsko zavijalo, da je prišlo do spora zaradi voditeljskih ambicij posameznih stavskih funkcionarjev in da je imel spor sploh politično ozadje. Ko se je iz tega pozneje razvil spor na skoro vsa grafična podjetja in »Jutro« ni moglo dalje vzdržati svoje trditve o voditeljskih ambicijah in političnih vzrokih, je »Jutro« nekajkrat trdilo, da spor ni nastal zaradi materijelnih vprašanj, nego zaradi vprašanj, ki so več ali manj samo formalnega značaja in preko katerih stavski voditelji ne morejo iti zgolj zaradi časti in prestiža.

Javnosti in delavstvu je hotelo »Jutro« prikazati, da je vse grafično delavstvo poginano v stavko zaradi časti in prestiža. Nešteto krat je naglasilo, kako se voditelji igrajo z eksistencami svojega članstva in je med vrsticami pozivalo to članstvo, da naj vendar obračuna s takimi voditelji, ki počenjajo tako strašne nedopustnosti, ki se igrajo samo zaradi svoje časti in prestiža z usodo delavstva.

Pozneje je bil sklenjen sporazum za likvidacijo spora. Sklenjen je bil med zastopniki grafičnega delavstva in zastopniki večine tiskarn.

Po tem sporazumu so bili ohranjeni prejšnji delovni pogoji in rešeno je bilo formalno vprašanje o trajanju kolektivne pogodbe. Urejeno je bilo torej vse, kar je bilo sporno. Urejeno je bilo tudi ono formalno vprašanje, preko katerega preje po »Jutrovem« mnenju stavski voditelji

zaradi časti in prestiža niso mogli iti. Urejeno je torej vse, kar je bilo sporno.

In vendar Narodna tiskarna v Ljubljani ni pristopila k temu sporazumu in »Jutro« piše, da se med obema strankama doseženi sporazum Narodne tiskarne ne tiče.

Komu gre za čast in prestiž? Ali ni sedaj jasno dokazano, da grafičnemu delavstvu nikdar ni šlo za čast in prestiž? Dokazano je, da so zastopniki tega delavstva branili vedno le gole interese delavstva, ki so jih zastopali, in se pri tem niso prav nič brigali za častna ali prestižna vprašanja. Jasno pa je poleg tega, da so častna in prestižna vprašanja igrala svojo ylogo na drugi strani.

Očitek, ki ga je nekdanj vrglo »Jutro«, pade nazaj. Narodna tiskarna je tista, ki danes poleg drugega brani neko navidezno častno stališče in ki brani po nepotrebnem svoj prestiž. Če bi ne bilo tako, bi Narodna tiskarna bržkone že našla pot do sporazuma.

In tako se je tudi ob tej priliki izkazalo, kako ničevi so vedno očitki, ki jih meščanski tisk meče na delavstvo, kadar brani delavstvo svoj položaj. Izkazalo se je, da nastajajo očitki, ki naj varajo javnost, le zato, ker meri meščansko časopisje vse po lastnem kopitu.

Ne gre in nikdar ni šlo delavstvu za častna ali prestižna vprašanja. Delavstvo gre le za življenjske interese. Te brani in te bo branilo vedno.

Časti in prestiža pa daje delavstvo gospodom na vagone!

Kako je z dobički tiskarn?!

Često se poudarja, da preživljajo tiskarne težke čase, da ne delajo dobičkov in da ne dajejo dividend in tantijem.

O dividendah in tantijemah, ki se marsikje dajejo, če ne v eni pa v drugi obliki, smo dobro poučeni. Vemo tudi, kako približno stoje grafična podjetja. Ni nam znano samo za mariborska podjetja, nego za grafična podjetja v splošnem.

Dejstvo je, da doslej v dravski banovini še nobeno grafično podjetje ni šlo v konkurz, da še nobeno grafično podjetje ni šlo na beben tako, kakor je šlo v času krize že marsikatero drugo podjetje. Tudi se doslej v dravski banovini še ni zaprlo nobeno podjetje in ni ustavilo vsega svojega obrata kakor se je zgodilo že z marsikaterim drugim podjetjem.

Pa naj povemo še nekaj primerov

iz gospodarskega življenja grafičnih podjetij, ki bodo pojasnili, kako je z dobičkanostjo teh podjetij.

V javnosti vlada na splošnem mnenje, da so grafična podjetja povezana v nekak kartel, ki omogoča, da se vzdržujejo visoke cene tiskovin. To naziranje je zmotno in temelji le na videzu.

Dejanske se sicer mnogo podjetij zadrži v konkurenčnem boju dokaj lojalno, mnogo podjetij pa trga in zaganja v konkurenčni borbi z največjo zagrizenostjo.

Par primerov:

Ponudena je tiskovina. Eno podjetje napravi zanj proračun, ki znesse 30.000 Din. Drugo podjetje je malo bolj konkurenčno in računa za isto tiskovino 27.000 Din. Tretje podjetje je še malo bolj konkurenčno in računa za isto tiskovino 25.800 Din. Pride pa

Spregledali bodo

Vedno je bolj jasno, zakaj je Narodna tiskarna izzvala spor najprej z lastnim osebjem, nato pa z vsem grafičnim delavstvom. Dolgo so dopovedovali javnosti, da jo je delavstvo samo spravilo do tega koraka, da jo je grafično delavstvo spravilo naravnost v obup, da so hoteli stavski voditelji uničiti »napredno časopisje« itd. Dokazi za njihove trditve pa so bili šibki in so se podirali eden za drugim. Začetkoma je še malo vžgalo, ko je »Jutro« pisalo o baronskih plačah in ko je pozivalo javne in privatne nameščence, da naj bodo sovražni do vseh onih, ki se v tem času drznejo imeti primerne prejemke.

Kmalu pa je javnost spoznala, da vendarle ni vse tako, kakor piše »Jutro« in kakor se branijo gospodje od Narodne tiskarne. Spoznavati je začelo, da je bilo grafično delavstvo napadeno in da se to delavstvo le brani. Še zlasti pa je javnost spoznala, da so zagovori »Jutra« in »Slovenskega Naroda«, ki sta govorila v imenu Narodne tiskarne, neresnični, ko so bili priobčeni v »Delavski politiki« dokazi, da je Narodna tiskarna zadnja leta ves čas kršila dogovore in da je Narodna tiskarna prelomila kolektivni dogovor in s tem prelomila svojo besedo in pljunila na svoj podpis — saj je Narodna tiskarna kot članica Društva tiskarnarjev pristala na vsak kolektivni dogovor in ga kot taka prav za prav tudi podpisala — tudi letos. Izkazalo se je, kdo laže. Izkazalo se je, da so lagali vsi oni, ki so trdili,

četrti podjetje, ki zahteva za isto tiškovino 18.000 Din.

Kaj naj pri teh cenah naročnik misli? Logična misel je, da prvi plačajo, da drugi delajo z lepimi dobički in da zadnji trga in grabi naročila za vsako ceno, pa četudi samega sebe upropasti.

Drug primer:

Naročnik želi proračun za list. Eno podjetje računa 2.300 Din, drugo podjetje 1.950 Din in tretje podjetje 1.225 Din.

Takih primerov je še mnogo.

Ali je potem še umestno vprašanje, kako je z dobičkanosnostjo tiškarni? Čudno je, da podjetja sploh še žive. In res je, da težko žive, pa ne po krivdi delavstva ali njegovih

delovnih pogojev, nego po krivdi nezdravih razmer, ki vladajo na konkurenčnem trgu.

Vsa podjetja neprestano tožijo nad temi razmerami. Tožijo upravičeno, ker jim režejo te razmere v živo. Ali pa ne bi bilo tudi prav, da bi delala na ozdravljenju teh razmer in na ureditvi medsebojne lojalne konkurence, namesto, da napadajo delavstvo?

Pri delavskih deležnih pogojih boste malo profitirali. In še to bo pograbila umazana konkurenca. Nove razmere pa boste ustvarili z odpravo umazane in nelojalne konkurence, ki pa jo je mogoče odpraviti s sodelovanjem vseh faktorjev v grafični industriji, s sodelovanjem delodajalcev in delojemalcev ter faktorjev.

Mangupska organizacija

Stavkokaštvo je najgrši posel. Stavkolomec je ogaben človek, je človek brez značaja, brez čuvstev, brez vesti in brez srca. Stavkokaz, stavkolomec, krumir so besede, ki povzročajo gnus in odpor.

Stavkokaz je človek z ogromno glavo, brez čela, — ker nima možgan — z ogromnim zobovjem, dolgimi uhlji in velikimi, zversko-krvoločnimi krvavimi očmi. Malo telesce je šibko in votlo, v prsih ni ničesar, vse napolnjuje le ogromen želodec in obilno črevesje. Roke pa so dolge in velike, oborožene s kremplji in prsti se neprestano krčijo, da grabijo in grabijo in bašejo v nenasična usta, ki jih giblje neukročen želodec.

Kjer je pošten delavec v borbi za svoj obstanek, kjer se pošten delavec brani izkoriščanja, tja se vedno primaje zver v človeški podobi. Kakor klop se vsesa v telo in kakor trot živi vedno na račun drugih.

Kakor gobavec ali kakor ostareli samotarski divji kozel ne vzdrži v zdravi skupnosti. Hodi vedno ob kraju in se hrani z odpadki, hitro pa plane po plenu, kjer završi boj.

Tudi grafično delavstvo ima vedno opravka s takimi nakazami. Kadarkoli je grafično delavstvo stopilo v kako borbo, že so se pojavili iz vseh kotov in špranj. S smetišč in iz beznir so se zbrali ob vsaki tarifni borbi.

Težke razmere, neprestane borbe so zaredile to kugo v velikem obsegu. Od leta 1924. dalje so se množili v Beogradu kakor ščurki ob mastni pojedini. Toliko jih je bilo, da so postali že sami sebi nevarni. Nevarnost je bila, da požro drug drugega.

In tako se je zgodilo, da so začeli ti izvrški snovati svojo organizacijo. Ne organizacijo, ki bi temeljila na kakih ideji, ne organizacijo, ki bi hodila pošteno pot in ki bi branila na dostojen način interese svojega članstva, nego organizacijo, ki bi organizirala pohod svojih z vseh vetrov zmetanih nediscipliniranih članov vedno tja, kjer je delavstvo v obrambi svojih življenjskih interesov, tja, kjer so družinski očetje v boju za svojo eksistenco in za eksistenco svojih družin. Ideal, cilj, stremljenje, namen so bili stavkokaštvo, stavkolomstvo, krumirstvo.

Mangupska organizacija so jo imenovali v Beogradu lastni pristaši.

In ko je nastalo gibanje grafičnega delavstva pri nas, se je začelo iskanje te organizacije. Nanjo so zidali delodajalci dve tretjini vseh svojih upov in nad.

Intelligenčna mladina, brani svojo čast!

Ko so delodajalci potisnili grafično delavstvo v obrambni boj, ko je zlasti Narodna tiskarna napadla svoje lastno delavstvo, so računali nekatera podjetja zlasti tudi na mlado brezposelno inteligenco. Mislili so, da bo mlada inteligenca kar navalila na vrata zapuščenih tiskarn in da bo polna navdušenja, ko jo bodo nekatera podjetja postavila v delavnico za 100 dinarjev na mesec, da se v enem ali v dveh letih priuči spretnosti na cesti vrženega delavstva.

Kmalu se je izkazalo, da so bila ta pričakovanja zmotna. Mlada inteli-

Ali časi so se izpremenili!

Našli so organizacijo. Našli so organizacijo, za katero so mislili, da ji je stavkokaštvo glavni in edini smoter. Pa so se močno vrezali.

V to organizacijo so našli pot tudi mnogi, ki sicer niso bili člani Saveza grafičnih radnika, ki niso bili v njegovih vrstah, ker so bili izučeni v netarifiranih podjetjih, ker so prišli iz neorganizirane province, ker so prišli iz daljnjih krajev, kamor še ni segla organizirana skupnost grafičnega delavstva, ki pa so bili poštene, ki so hoteli pošteno delati za kosček kruha in ki jih je le usoda slučajno postavila izven vrst sklenjene celote grafičnega delavstva. Ti člani so prevladali one, ki so se odtrgali zaradi nesolidarnosti, zaradi neznačajnosti ali zaradi neresnosti od matične organizacije. Nekaj pa je prišlo v to organizacijo tudi takih, ki so sicer odpadli od celote, pa se je to zgodilo morda slučajno v trenutku neresnosti, v trenutku hipne jeze ali pa v trenutku nepravga pojmovanja težkih razmer, v katerih živi grafično delavstvo, zlasti pa nezaposleno grafično delavstvo, ki delj časa ne dobi kruha in živi v težkem pomankanju. Tudi ti niso bili ljudje, ki bi se oplojali na krvi poštenega delavstva.

In tako so delodajalci doživeli razočaranje!

Organizacija, na katero so računali, je prenehala biti mangupska organizacija. Ta organizacija je stopila na novo pot, na pot zbližanja z glavno organizacijo grafičnega delavstva in ni daleč čas, ko bo vse grafično delavstvo, vse ono grafično delavstvo, ki je sposobno in pojmuje naloge in dolžnosti ter vrednosti celote, strnjeno v eno skupnost in bo kompaktno branilo svoje interese.

Še prinašajo časopisi vesti, da se je to podjetje tam in tam sporazumelo z drugo organizacijo grafičnega delavstva in da dela sedaj v tem podjetju delavstvo te druge organizacije. Ta poročila so lažna, kajti v nobenem podjetju ne dela organizirano delavstvo niti ne niti one organizacije, nego delajo le neorganizirani samogolci stavkokazi.

In take stavkokaze smo orisali spredaj.

V lepi družbi se nahajate, gospodje delodajalci! V izvrstne roke je izročena črna umetnost.

Pravijo, da je tisk zrcalo kulture. Žalostna bo slika naše slovenske kulture, ki je bo pokazalo to zrcalo.

manj pa ga ne bo prijel na tako umazan način.

Sto in sto mladih akademikov je bilo ogorčenih in do dna duše užaljenih, da se je sploh našel kdo, ki je mislil, da more pritegniti mlado inteligenco k najbolj umazanemu poslu.

In vendar so se našli posamezniki, ki se jim stavkokaštvo ne gabi, ki jim sunek v hrbet ni odvraten, ki jim vloga krumirstva prija. Ti posamezniki sicer okoriščajo samega sebe, ker se prodajajo za nekaj judeževih grošev, vendar teptajo in blatijo svojo čast in poštenje, mečejo pa težko senco tudi na čast vse naše mlade inteligence, ki je v celoti ponosno dvignila glavo in ogorčeno zavrnila klic židovskih zvodnikov.

V Narodni tiskarni v Ljubljani so taki, v litografiji J. Čemažarja se nahajajo in Delniška tiskarna ima baje preko sto ponudb učiteljev in učite-

Mož ...

»Delavska Politika« je prinesla članek, ki je pokazal moža, ki se je vse življenje spretno pehal za svoje dobro. Pehal se je in trudil, pri tem pa vestno pazil na svoj videz. Lep je hotel biti na vse strani, zlasti pa na ono, od katere je kaj pričakoval. Vedno se je tudi trudil, da je imel vsaj dve železi v ognju. Eno se bo že dalo kovati. Ono, ki bo najbolj žareče in najbolj mehko ...

Kadar človek tako zasuje svojo življenjsko pot, pride seveda večkrat v kočljiv položaj. Kaže namreč takemu človeku, da zaropota tudi na ono stran, kjer hoče ostati za vedno mil in dobro zapisan. Tako se dogodi često tudi na drugo stran. Dokler živi tak mož v krogu svoje okolice, je njen najboljši prijatelj in tovariš, je zelo radikalen in so mu interesi vseh sploh najbližji. Vedno pa le dotlej, dokler se v teh interesih krije prav poseben lasten interes. In nič ga ne moti, da je tedaj, ko je v svojem krogu, najbolj glasen, najbolj radikalen in najbolj tovariški, od sile prijazen na drugo stran in je sploh velik prijatelj te druge strani, če in kadar tega njegova okolica ne more opaziti.

Sploh j pri takih tipih vedno tako, da so glasni in kričavi na eni strani, pa tihi prijatelji na drugo stran, ali pa obratno. Kakor pač kaže in kjer je več izglede.

Zelo je zmotno, če kdo misli, da more povzročiti tak mož, ko se pokaže, kako posebno presenečenje in ogorčenje. Zaradi defektov na karakterju so proletarci zelo ogorčeni. Nad dejanji, ki niso v skladu s pojmom korektnosti in prave morale, se spoditka navadno le preprost človek. Zato je tudi ta mož povzročil silno presenečenje in ogorčenje med njegovimi nekda-

ljic, inženirjev in kemikov, ki so sklenili, da se prodajo za stavkokaze.

Ne vemo, če je vse res, tudi resno dvomimo, da bi bilo v teh časih, četudi so do skrajnosti zmaterijalizirani, toliko podlih ljudi, vendar vemo, da jih nekaj svoj ogabni posel že opravlja.

Ali naj napišemo njihova imena? Tudi to bo potrebno. Potrebno pa je že sedaj, da izloči mlada inteligenca vse te iz svojih vrst, da se zavaruje pred njimi in da vsemu svetu pove, da s stavkokazi noben pošten inteligent, sploh noben dostojen človek, ne more imeti nobenega opravka.

Stavkokaštvo in krumirstvo ni posel za mladega inteligenta, kakor ni to posel za nobenega dostojnega človeka.

Mlada inteligenca, čisti svoje vrste! Kar je nezdravo, naj odpade, poginilo bo od lastne gnilobe.

njimi tovariši in na sploh med čitatelji »Delavske Politike«, med nameščenci in delavci, navzgor pa ni posebno vplival. Tako malo višje je sicer nekoliko završalo, prav visoko pa ni šlo.

Tako se je tudi ob tej priliki pokazalo, da so prav za prav samo proletarci moralni, da imajo samo ti zadostno razvit čut za korektnost.

Mnogim pa je izrek, da namen posvečuje sredstva najmerodajnejši kažipot v življenju in izključno merilo, s katerim presojuje katerakoli dejanja.

In tako je našlo mnogo merodajnih tudi opravičilo za dejanja tega moža. Namen ga je pripravil, da je vzel pero v roke, besede pa so bile le sredstva za dosego cilja in istotako je bila »Delavska Politika« le sredstvo za namen. Kako zvane besede, ni važno, kaj povedo stavki tudi ne. Važno je le, zakaj je pisal in kakšen namen je hotel doseči. Pri tem pa zopet ni važno, ali je šlo za splošne ali za osebne koristi. Še zlasti ni važno, ker je bil mož osebno prizadet, je bil torej razburjen in v razburjenju lahko piše in priobči človek karkoli.

Tako sodijo ljudje, ki se ravna po geslu: Namen posvečuje sredstva, in ki stoje često zelo visoko.

Delavstvo pa ne sodi tako. Ve in čuti, kaj je prav in kaj ni prav, ve do kam sega samoobramba in kje je meja korektnosti.

In to mišljenje, to stališče je važno. Za svoje čitatelje je pisala »Delavska Politika«, za delavce in nameščence. Tem je hotela prikazati pravo lice človeka, ki se zvija kakor mu kaže osebni interes.

Ogorčenje in presenečenje teh pa je bilo veliko in obsodba težka. Mož je zaznamovan!

Propadanje trgovine in obrti

Kaj sedaj še preostaja obrtnikom?

Trgovska, obrtna in industrijska zbornica je izdala poročilo o prijavljenih in odjavljenih obratih v drugem četrtletju tega leta. V prvem letošnjem polletju je nazadovalo število trgovinskih obratov za 516, obrtnišk pa za 360. Od leta 1932., to je v dobi najhujše krize je nazadovalo število trgovin in obrtov za 6746. Manufakturna trgovina doslej še ni bila tako hudo prizadeta. Letos v prvem polletju je pa bilo zbranih kar 14 manufakturnih trgovin.

Poročilo pravi, da so temu pojavu krive davščine in konkurenca (v manufakturi tekstilna). Davčna oblast je s tem izgubila v treh letih 6746 davko. plačevalcev, kar pomeni znaten izpad dohodkov za erar.

Pravega vzroka propadanju trgovine in obrti se poročilo ne dotika, ker ni v intencijah zbornice. Trgovine propadajo, ker nikogar ni, da bi blago kupovali; obrtniki propadajo, ker ni naročnikov. Kupovalcev življenjskih potrebščin ni, ker imajo konzumenti tako borne dohodke, da še najpotrebnejših stvari ne morejo kupiti ali nabaviti. Kako naj kupi kaj delavec, ki

zasluži 20 Din na dan, ki zasluži 400 Din na mesec? To mora pač vsak razumeti, da morajo potem propadati vsi stanovi in sloji, ki so odvisni od takega slabega konzumenta.

Resnica je sicer, da so mali stanovi preobdavčeni sorazmerno in da je davek tudi breme, ki koplje jamo malim samostojnim ljudem. Največ je pa kriv prvi razlog, potem industrijski kapital in na tretjem mestu davčni urad. To konstatiramo, ker objektivno presojujemo današnji položaj, sicer bi morali postaviti kapitalizem na prvo mesto. Tam je prvotni vzrok. Kapitalizem izžema delavca in nameščence, obenem pa uničuje sporedno tudi s konkurenco malo obrt. Zato se pa čudimo obrtnikom in drugim neimovitim samostojnim ljudem, da se še vedno niso odločili za delavsko razrednost in solidarnost z delavstvom.

Pri industrijskem kapitalu obrtniki nikdar ne bodo našli zaščite, ker je politika popolnoma nasprotna njihovi, če bi jo hoteli prav razumeti.

V boju za Tebe — Ti zanjo

naroči si „DELAVSKE POLITIKO!“

Iz mednarodnega urada dela

Konvencija o 40-urnem delovnem tednu

Na mednarodni konferenci dela je bil sprejet načrt konvencije o 40-urnem delovnem tednu. Na željo konference je tajništvo mednarodnega urada dela načrt in resolucijo takoj sporočilo državam članicam mednarodnega urada dela, popolno poročilo in predlog pa dobe države kasneje rednim putem od tajništva Društva narodov.

Glavni člen načrta konvencije pravi:

»Vsaka članica Mednarodne organizacije dela, ki ratificira to konvencijo, se izjavlja v prilog:

a) načela 40-urnega delovnega tedna, s katerega uvedbo se zaveže, da ne bo dovolila znižanja življenjskega nivoja delavcev in amesčenec;

b) osvojitve in podpiranje mer, ki bi bile primerne, da se ta cilj doseže.

Obvezuje se, da se bo izvajalo to načelo v raznih kategorijah zaposlenosti, v zmislu detajlnih določb, ki jih bodo vsebovale razne konvencije, ki jih bo ta članica ratificirala.

Resolucija se glasi:

»Konferenca je torej sprejela načrt konvencije, ki izjavlja, da odobrava načelno 40-urni delovni teden.

Smatramo, da uvedba tega načela ne sme imeti za posledico, da bi se zmanjševali tedenski, mesečni ali

letni prejemki delavcev in nameščencev, naj bodo kakršne koli metode, po katerih se zaračunavajo, niti da znižuje njih življenjski nivo.

Poziva se vlade:

1. Da ukrepejo potrebno, da se vsako prilagodevanje mezd in plač v čim večji meri izvrši potom neposrednih pogajanj med interesiranimi organizacijami delodajalcev in delojemalcev.

2. Da podvzame ali olajša po zaščiti interesiranih organizacij delodajalcev in delojemalcev, sklene primerno, da, ako bi bil sporazum med interesiranimi strankama nemogoč, spor predloži že navedenim organizacijam za reševanje mezdnih vprašanj in da bi se taki organizmi, če še ne obstoje, ustanovili.

Da periodično pošljejo mednarodnemu uradu dela poročila o ukrepih, ki so jih storile za uvedbo 40-urnega delovnega tedna in za ohranitev življenjskega nivoja delavcev in nameščencev.

Konferenca je na zadnjem svojem zasedanju sklenila prvo konvencijo o uvedbi 40-urnega delovnega tedna, ki se nanaša na izdelovanje steklenic, postavila pa je na dnevni red zasedanja v letu 1936. primerne konvencije za razne druge industrije.

Pavel Kreutzer:

Reformirajmo šolo!

Naš čas potrebuje pogumnega, požrtvovalnega in delovnega človeka, ki ve, kaj je njegova naloga, ki zna razmere hitro presoditi in ki hitro in odločno stori, kar je prav. Današnji človek mora biti dovolj izobražen, da ne išče ugodja samo v materialističnih užitkih, ne sme pa biti tako zastrupljen s kulturo in kulturnostjo, da bi ne čutil nobene socialne dolžnosti več ter živel samo kot parazit. Skratka, naša doba zahteva duševno in telesno zdravega, praktičnega človeka, ki je tako za svoje poklicno, kakor še za kako drugo delo dovolj podkovan ter bo v vseh razmerah ostal čist in spoštovanja vreden značaj.

Ali nam šola vzgoji take ljudi?

Na to vprašanje moramo z žalostjo odgovoriti, da ne. Na morebitni ugovor, da je vendar tudi kaj takih ljudi na svetu in da se ti ljudje niso vzgajali in izobraževali na drugačnih šolah, je treba že v naprej povedati, da se ti ljudje niso povzpeli do prave podoobe modernega človeka zaradi šole, ampak kljub šoli.

Zato je pač dobro, če starši med počitnicami malo premišlujejo, zakaj šola ne da našim otrokom tega, kar bi jim morala dati in zakaj šola včasih pri vzgoji še celo to podere, kar smo mi zgradili.

Seveda šola nima prvenstvene naloge vzgajati, temveč učiti. Toda leta, ki jih človek prebije pri učenju v šoli, vendar odločilno vplivajo na njegovo mišljenje, značaj, na njegov odnos do narave in družbe in sploh na vse, kar spada v področje vzgoje. Zato ni mogoče postaviti načela, da naj šola zgolj uči, marveč je treba zahtevati, da naj šola tudi vzgaja.

Zakaj šola ne vzgaja?

Poglavitna napaka naše šole je, da v učencu ne vidi mladega človeka, ampak le otroka, ki mu je treba neprestano nekaj ukazovati ali prepovedovati. To je policijska vzgoja, ki nam ne more dati pogumnih in požrtvovalnih ljudi. Saj skoraj ni mogoče, da bi normalnemu učencu še kaj prirojene pogauma ostalo, če živi toliko let v samem strahu. V duhu šolske policijske miselnosti je tudi, da učitelj najpridnejšega učenca postavi za policaja nad součenci. Kaj naj tak učenec postane v življenju drugega, kakor denuncijant in njegovi sošolci ljudje, ki se bodo tudi samo z denunciacijami maščevali? Dokazov imamo v našem življenju za to dovolj. Če bi šola v učencu spoštovala mladega človeka, bi mu seveda dovolila, da si sam izvoli reditelja, kateremu se prostovoljno podvrže v spoznanju, da mora vsako skupino ljudi vladati gotov red. Tak učenec bi seveda tudi v življenju resnično volil ljudi, ki so vredni njegovega zaupanja in bi si voditeljev in poveljnikov ne dal vsiljevati. In jaz mislim, da bi bilo to za napredek človeštva dobro in potrebno.

Učenec, ki bi bil tako svobodno vzgojen, bi bil tudi veliko bolj delaven, sprevidel bi, kakšne naloge ga čakajo v življenju in okreplila bi se mu zavest dolžnosti, ki je zdaj nima in tudi ne more imeti. Učenec dela vse

na povelje in se navadi misliti, da ni dolžan storiti nič, če mu ni nihče nič ukazal. Potem ni čudno, če imajo šolani ljudje tako strašno malo inicijative, požrtvovalnosti in lastne sodbje. Kako naj bi si jo ohranili, ko ravno šola najbolj zatira vsako lastno misel, ko je v šoli vse reglementirano in predpisano in ko se učencu zmerom vceplja v glavo napačni nauk, da so knjige ključ do življenja. Tak človek bo seveda le v izjemnih slučajih spoznal, da knjige niso vse in da je šele življenje pravi ključ do vsega znanja, ki so nam ga naši predniki zapustili.

Zato moramo danes priznati, da šola najbolj pospešuje materializem. Vse, kar šola pridiga o etiki in moralni je zgolj puhla beseda, kajti če pogledamo danes okrog sebe, vidimo, da je največ materializma pri šolanih ljudeh. Vem, da se bom s to besedo marsikomu zameril, ali pri najboljši volji ne morem pomagati, ker je res tako. Malo je izjem, kjer ne bi šolana inteligenca enostavno trkala na svoja spričevala in zahtevala zgolj na podlagi spričeval privilegijev, ne da bi čutila dolžnost, storiti potem vsaj to, kar služba zahteva. Torej ni čudno, da je pri nas toliko dela nestorjenega in da živimo v takem mrtvilu. To ni kultura, temveč psevdokultura in parazitizem.

Kakšna bodi srednja šola?

Pri nas se skoro vsako leto vname boj med klasično in realno gimnazijo. Ta boj je jako jalov, ker ne ena ne druga šola ni taka, kakršna bi morala biti in sta obe zašli v ekstreme. Klasična gimnazija je zaverovana v mrtve jezike in se ne zaveda, da se je že v začetku čisto izneverila staremu grškemu idealu. Ne pomnim, da bi se bil pri nas že kdo domislil, da se Grki niso učili nobenega »klasičnega« jezika, ampak le svoj materni jezik grščino. Pesnikov v šoli niso brali zato, ker so napisali grške verze, ampak zato, ker so bili to njih domači pesniki.

Analogno bi moral torej v klasični gimnaziji ves pouk sloneti na poučevanju maternega jezika in naše literature, ne pa na premlevanju slovnic mrtvega jezika. Klasična gimnazija bi morala po grškem vzorcu združevati moderno narodno izobrazbo z modernim sportom.

Potem bi vzgojila človeka tako, da bi bil res lahko svojega življenja vesel. Taka klasična gimnazija bi dajala učencu res podlago za nadaljnjo splošno in posebno poklicno izobrazbo, medtem ko je sedanja klasična gimnazija le bolj zatočišče papirnatih učenosti in učenjarske latovščine. O harmonični vzgoji duha in telesa na naši gimnaziji skoro ni sledu. Gimnazija učenca odtuja življenju, pospešuje pri njih nadutost in nepraktičnost ter jih utrdi v veri, da je vsako ročno delo za človeka sramotno. Naše gimnazije so le groteskna

karikatura nekdanje grške gimnazije.

Prepričan sem, da s tem stavkom nisem rekel preveč. Zakaj gimnazika in muzika, na kateri je slonela grška gimnazija, sta na naših gimnazijah najbolj zanemarjeni pa-

storki. Dokaz, kako napačno smo razumeli staro grško gimnazijo, so tudi naše realne gimnazije. Spoznali smo, da naša humanistična gimnazija vendarle ni prava šola za praktične poklice, ker je komaj dobra za nekaj stanov. In ustanovili smo realke in realne gimnazije, iz katerih smo vrgli mrtve jezike in namesto njih postavili v učni načrt moderne jezike, več naravoslovja, risanja itd. Tako smo napravili tip šole, ki ni prav nič boljši od humanistične gimnazije. In to vse zato, ker nismo nikdar razumeli šole tako, kakor so jo Grki razumeli. Nismo pomislili, da so se učenci grških gimnazij vendar tudi učili naravoslovja, matematike in drugih ved, tako, kakor so te vede takrat že napredovale in bile državljani za življenje potrebne. Razen tega sta bila v učnem načrtu tudi govornštvo in politika. Skratka, grška gimnazija je mladega človeka res pripravila na življenje tako, kakor so takratne razmere zahtevale.

Mi pa iz tega nismo logično sklepali, da je treba vse to storiti našim razmeram primerno in da torej vede, ki so medtem bolj napredovale in v katerih mora biti v praktičnem življenju do neke mere sleherni podkovan, ne spadajo v kako posebno šolo, ampak k normalnemu tipu srednje šole.

Torej bi zadostoval en sam pravi tip srednje šole in ta bi bil nekaj vredne, medtem ko naša dva nista dosti. Iz klasične gimnazije pride človek, ki v času moderne tehnike ne najde pravega razmerja niti do najbolj preprostega stroja in ima vse, kar mu je tuje, za manjvredno. Absolvent realne šole je pač gotovim praktičnim strokam bližji, a vendar življenju skoro enako tuj, kakor njegov »klasični« tovariš. Nobeden nima narodne vzgoje, ki bi slonela na temeljitem znanju maternega jezika ter znanju

domačega slovstva in umetnosti. Prvi ne zna latinščine in drugi ne francoščine. Oba pa ne vesta nič o socialnem, političnem in gospodarskem življenju. In konglomerata vsega, kar so jima v glavo natrpali, ne veže nikaka življenjska filozofija. Zato nimata nikake lastne sodbje in če skušata kritizirati svet okoli sebe, se neprestano zapletata v protislovja. Ker se ne moreta v življenju orientirati, si pomagata namesto z argumenti, z zofizmi.

Ali je potem čudno, če taki ljudje ne pokažejo nobene inicijativnosti in odločnosti, če jim popolnoma upade pogum in je vse njih stremenje usmerjeno le na kako službo in službico?

Enake napake, kakor pri gimnazijah, smo napravili pri trgovskih, obrtnih in strokovnih šolah. Povsod premalo praktičnega duha, preveč učenjarskega balasta in ubijanja poguma, inicijative ter odtujevanja življenju. Zato vidimo, da se tudi absolventi teh šol tolikokrat raje rinejo v pohlevne, varne službice, namesto, da bi delali v poklicih, za katere so bile šole ustanovljene.

Čas je, da šole temeljito reformiramo. Vprašanje je le, kdo naj odloča o reformah? Mislim, da smo za to poklicani starši bolji, kakor šolniki, posebno, ker izkušnja kaže, da se šolniki preveč krčevito oklepajo nesrečnih starih tradicij in ne morejo razumeti pravega šolskega duha. Treba bo torej, da se starši resno in pogumno pobrigajo za društvo »Šola in dom«, ter pokažejo tam več poguma, kakor dopisnik, ki se je zadnjič na tem mestu oglašil, pa se pod svoje pametne besede ni upal podpisati.

O tem, kaj naj storimo starši v društvu »Šola in dom«, pa mislim razpravljati v prihodnjem članku.

Mezdno gibanje v tovarni Woschnagg v Šošanju zaključeno

Pogodba sklenjena in podpisana

Mezdno gibanje usnjarskega delavstva tovarne Woschnagg v Šošanju, ki se je začelo meseca junija in v katerem je bila tudi 4 dnevna stavka, je bilo 15. avgusta zaključeno. Ta dan se je vršila mezdna razprava, katere so se udeležili: za Delavsko zbornico Joža Golmajer, podjetje so zastopali gospa šefinja in oba gospoda šefa, kakor tudi direktorja tovarne, delavstvo je zastopal tajnik Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije Jakomin Lovro iz Ljubljane, tajnik in predsednik podružnice v Šošanju ter celokupni odbor delavskih obratnih zaupnikov.

Sklenjena je bila delovna pogodba, ki je podpisana na eni strani od organizacije, na drugi strani pa od zastopnikov podjetja. Pogodba ureja mezde in mezdni sistem za vse v podjetju zaposleno delavstvo, ter je za vse oddelke določena minimalna urna plača, za mesečne nastavitve pa je določena minimalna mesečna plača. Plače so bile povišane za delavke in mladoletne delavce, dalje je dosežena družinska doklada, in sicer: vsi poročni delavci in delavke dobe za vsako storjeno uro 30 para, od 3 do 5 otrok za vsako uro 50 para, za 6 in več otrok za vsako uro 70 para doklade. To je nova pridobitev, katere do sedaj delavci niso imeli. Pri akordu se bodo zaslužki določali tako, da bo vsakemu uslužbencu omogočeno zaslužiti vsaj 20 odstotkov nad minimalno plačo. V vsakem slučaju pa se pri akordu urna meza garantira.

Posebno poglavje predvideva naturalne dajatve, do katerih je delavstvo upravičeno. Tako dobe delavci po potrebi brezplačne delovne obleke in čevlje. Dalje je večina delavstva upravičena do brezplačnih tovarniških stanovanj, vrtov itd. Delavci dobe letno za en par čevljev usnja brezplačno, 2 para pa po tovarniških cenah. Dalje imajo posebno doklado delavci v blajheriji mesečno Din 80.—, v einbreneriji pa dnevno Din 35. Dalje vsebuje pogodba določila o delovnem času, čezurnem delu in praznikih, ter se delo ob gotovih praznikih in nedeljah plača s 50 odstotnim poviškom. Kot praznik je uveljavljen tudi 1. maj.

V pogodbi je tudi specificirano, v katerih slučajih pripada delavstvu odškodnina po §§ 219, 220 in 221 o. z. Tako n. pr. dobe delavci, če gredo na orožne vaje, pri od-

hodu 14 dnevno plačo, ko se vrnejo pa drugo polovico pripadajoče jim plače.

V slučaju pomanjkanja dela se delavstvo ne bo odpuščalo, temveč se bo delovni čas po posameznih oddelkih skrajšal, ter uredil tako, da bodo delavci skrajšano zaposleni, namesto poslani na dopust.

Dalje so v pogodbi določila o sprejemanju in odpuščanju delavcev, kakor tudi določila glede poslovanja in delovanja delavskih obratnih zaupnikov.

Pogodba ima tudi določila, da ostane posebna pogodba, ki urejuje penzijski fond in ki je bila sklenjena 1. avgusta 1934, tudi v bodoče v veljavi.

Lansko leto je bil v tovarni ustanovljen penzijski fond, v katerega plačujejo delavci in podjetje. Onemoglim delavcem pripada po posebnem pravilniku mesečna podpora od Din 150 do 300. Vdovam umrlih članov pa pripada polovica navedene mesečne podpore in za vsakega otroka po eno četrtino.

Pogodba je za dobo 6 mesecev neodpovedljiva, po preteku tega roka pa jo more vsaka pogodbeni stranka odpovedati na mesec dni.

Po razpravi se je vršilo v Zadržnem domu delavsko zborovanje, na katerem so poročali ss. Jakomin, Golmajer, in glavni zaupnik s. Vouk o poteku razprave in vsebini pogodbe. Delavstvo je sklenjeno pogodbo soglasno in z odobravanjem vzelo na znanje, odbor pa je izrekel zahvalo vsemu članstvu, ki je stalo v akciji solidarno in disciplinirano.

Priznati moramo, da je bilo mnogo dobre volje in uvidevnosti tudi na strani podjetja, ki je omogočilo, da je do sporazuma in zaključka mezdnege spora prišlo. Tako je ta veliki mezdni spor končan in poudarimo ponovno, da so z organizacijo in pogodbo urejeni službeni in plačilni odnosi najboljše garancija, da je v podjetjih red in mir in da delavstvo svoje težavno delo vestno in točno opravlja.

Delavstvo drugih industrij usnjarske stroke mora stremeti, da se tudi v njihovih podjetjih uredi službeno razmerje s kolektivnimi pogodbami, zlasti pa, da se dvignejo plače na višino kakor so v tovarni Woschnagg in s tem omogoči umazana konkurenca na račun delavskih plač.

Nameščenci mest za svoje pravice

Centralno tajništvo Delavskih zbornic je priredilo v Beogradu anketo za izpremembo določb zakona o mestnih občinah glede § 159, 160 in 161 ter predlagalo, da se ti paragrafi izpremene v prid mestnih nameščenec.

§ 159 omejuje pravice, ki so priznane mestnim načelnikom, uslužbencem in vpokojencem.

§ 160 določa odpust nameščenec, če zahteva državna nadzorna oblast.

§ 161 zahteva odpust nameščenec, ki bi ne imeli kvalifikacije po pravilniku, ki se šele izdelava.

S temi določbami zakona je omejena avtonomija mestnih občin, ogržani nameščenci, v svoji eksistenci,

zlasti oni, ki so si pridobili svojo kvalifikacijo v praksi in nimajo biokratično predpisovane kvalifikacije, dasi najvestneje opravljajo službo.

Z ozirom na te nedostatke zakona glede pravic občine in nameščenec sklene anketa predlagati izpremembo navedenih paragrafov zakona o mestnih občinah. Posebna delegacija je že ponovno intervenirala v notranjem ministrtvu in pri drugih faktorjih.

Nabirajte člane

za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

Doma in po svetu

Kdo je podpisal za stranko radikalne zajednice v dravski banovini. Radikalna zajednica Aca Stanojevič-dr. Stojadinović-dr. A. Korošec-dr. Spaho bo prijavila stranko, ki bo prav kmalu odobrena. — V dravski banovini je vlogo za ustanovitev stranke podpisalo 65 oseb, pristašev bivše Slovenske ljudske stranke, med njimi dr. Marko Natlačen, dr. Fran Kulovec, dr. A. Gosar, dr. Adlešič, dr. Leskover, dr. Schaubach, dr. Juvan, dr. M. Krek, dr. Žvokelj, Franjo Žebot, Marko Kranjc, prof. Čestnik, bivši poslanec Brodar, načelnik Umnik, bivši minister Gostinčar, Mihečič itd. Pristaši bivše stranke (SLS) so s tem postali vladna stranka. Zatekli so se v okrilje (k radikalom) najmočnejše politične grupacije.

Sanacija ljubljanskih bank. Ministrski svet je na podlagi naredbe o zaščiti denarnih zavodov in njih upnikov odobril predlog ministra trgovine in industrije za sanacijo ljubljanskih kreditne banke, Zadrugne gospodarske banke in Jadranske banke. Tem zavodom se dovoljuje odgoditev izplačil prihrankov na šest let, za obrestovanje hranilnih vlog pa znižanje na 2%. — S tem so dobile pomoč banke, ki so jih hoteli prejšnji politični gospodarji uničiti ali osvojiti.

Nedeljski popusti na železnicah. Prometno ministrstvo je odobrilo, da nedeljski in prazniški izletniki plačajo pri povratku samo polovično voznino, kadar se vozijo v razdaljah od 6 do 250 km. To velja za čas od sobote oziroma dneva pred praznikom od 12. ure do 24. ure prihodnjega dne, za vožnjo tja in od 20. ure pred praznikom oziroma nedeljo do 12. ure na dan po prazniku za povratek. Kateri prazniki pridejo pri tem v poštev, se bo za vsako kulturno področje posebej določilo.

Zagrebska »Legija rada«. V Zagrebu so osnovali nedavno društvo »Legija rada«. Ustanovitelji sami pravijo, da je njih program osnovan po fašističnih v inozemstvu. Gojili bodo nacionalizem ter snovali delovne odrede in delavske tabore. Ta nova organizacija najbrže ne bo delavska in tudi delavcev ne bo pri njej. Jako pa bo prijala hrvaški buržuaziji.

Hrasnica — senator. Bivši minister dr. Halil Bek Hrasnica je bil imenovan za senatorja.

Božo Jevtić je bil med vojno vojaški begunec s fronte. Vojaška oblast ga je kaznovala, a mu je bila kazneni odpustena.

Škof dr. Srebrnič na Krku obsojen. Škof dr. Srebrnič je v pastirskem listu agitiral proti Sokolu. Uprava Sokola je škofa tožila, ki je bil pri prvem sodišču oproščen, pri okrožnem sodišču v Zagrebu pa obsojen na eno leto zopora in 300 Din globe — pogojno. Če bi globe ne plačal, še na pet dni zopora.

Ruski generali v Pragi. V Prago je prišla močna vojaška delegacija sovjetske unije, da se dogovori o vseh podrobnostih vojaškega sodelovanja med Rusijo in Češko. Češko vojno ministrstvo jim je priredilo slovesen banket.

Zanimivost z razstave v Lipskem. V Lipskem v Nemčiji imajo vsako leto velesojem. Na trgovinah in restavracijah so imeli doslej napise: »Vstop psom in Židom nedovoljen.« Letos so te napise izpremenili in je vstop prepovedan samo psom, Židom ne več.

Obsodbe španskih socialdemokratov. V San Sebastianu je obsodilo sodišče socialisti Torrijosa na 30 let ječe, devet drugih sodrugov pa na 1 do 12 let. Obtoženi so bili, da so v svojem okraju vodili revolucionarno oktobrsko vstajo 1934. leta.

Starostno in brezposelno zavarovanje v Ameriki. Predsednik Roosevelt je podpisal zakon »Za socialno varnost«. Po tem zakonu se bo letno zbralo okrog tri milijarde dolarjev za starostno in brezposelno zavarovanje. Predsednik Roosevelt je izjavil, da se bo po tem zakonu nudila 30 milijonov državljanov vsaj neka zaščita njihovega socialnega položaja.

IZ NAŠIH KRAJEV

Ljubljana

Gibanje kovinarjev v ljubljanskih Strojnih tovarnah

Ko so se razmere v Strojnih tovarnah skrajno poslabšale, ko so se reducirale plače, je upravni odbor podružnice SMRJ dne 19. maja t. l. sklenil, da poskrbi za skupen boj vseh kovinarjev.

Zato smo dostavili Narodni strokovni zvezi sledeči dopis:

P. n. Narodna Strokovna Zveza
v Ljubljani.

Abstinenca delavcev, organiziranih v Vaši organizaciji, v borbi za obrambo svojih delavskih pravic in ekonomskih pridobitev v Strojnih tovarnah in livarnah, je dovedla do skrajno nevdržljivih razmer za zaposleno delavstvo.

Savez Metalstkih Radnika Jugoslavije, podružnica Ljubljana, prosi p. n. naslov, da se izjavi v 3 dneh:

1. Ali Vaša organizacija priznava, da se delavstvo lahko samo v skupni fronti boji proti kapitalu za svoje ekonomske pridobitve in ravnotako brani svoje pridobljene pravice, ne glede na politično pripadnost?

2. Ali je delavstvo v Vaši organizaciji pripravljeno za skupen nastop proti šikanam podjetja?

3. Ali je delavstvo, organizirano v Vaši organizaciji, pripravljeno braniti kolektivno pogodbo, zakon o zaščiti delavcev in obrtni zakon?

Na ta dopis nismo dobili nobenega odgovora. Narodna strokovna zveza je šla svoja pota in ni storila svoje dolžnosti napram delavstvu, ki je organizirano v tej zvezi. Ko je Upravni odbor podružnice videl, da s skupno

obrambo ne bo nič, je potom Delavske zbornice naprosil Inspekcijo dela, da razpiše razpravo glede kršenja kolektivne pogodbe.

Ta dopis pove vse in ni potreba komentiranja.

Dne 12. avgusta se je vršila zopet razprava, na kateri ni bilo zastopnika Narodne Strokovne zveze, niti njih zaupnikov.

Na tej razpravi se je zahtevalo, da se razpravlja o točkah po zapisniku. Podjetje se je izgovarjalo na mizerni položaj podjetja ter na pomanjkanje dela, na nizko produkcijo in visoke režijske stroške, ki jih ima podjetje vsled pomanjkanja dela, ter na velike izgube. Podjetje stoji na stališču, da se naj s temi razpravami počaka do oktobra, da bo videlo, kakšen bo uspeh, ali bo tovarna obratovala naprej, ali pa bo ustavila obratovanje.

Naši zastopniki so tolažili, da tisti prihranek, ki ga podjetje s to redukcijo doseže, ne more na noben način pokriti velikanske izgube, na katere se izgovarja podjetje.

Ker se je Narodna strokovna zveza v najresnejšem trenutku na tak način od sodelovanja odtegnila, ter tako zapustila bojno polje za zboljšanje delavskega položaja, smatramo za našo dolžnost, da o tem obvestimo celokupno delavstvo, da bo točno informirano, kdo štiti delavstvo in kdo ga v najresnejšem času pusti na cedilu.

Naša borba ni končana. Ne pustimo, da bo tovarna izigrala delavstvo, kakor bo hotela.

Naša dolžnost je, da pridobimo ostale delavce v razredno organizacijo. Naša parola naj bo: ena tovarna — ena organizacija. Ta organizacija je SMRJ! Organizirajte se vsi v njem!

»Društvo dohodarstvenih nameščencev« »Zvezi magistr. nameščencev«

Z ozirom na popravek, ki ga je poslala Zveza mag. uslužbencev za Ljubljano dne 7. avg. 1935 v 62. številki »Delavske Politike«, se čutimo dolžni odgovoriti to-le:

Notica pod naslovom »Težnje in zahteve dohodar. nameščencev«, objavljena v Delavski politiki dne 31. julija t. l., je popolnoma točna in resnična. Dohodarstveni uslužbenci smo bili oni, ki smo brez oklevanja glasovali za vse odtegljaje, ki jih je »Zveza mag. organizacij predlagala, dasiravno smo morali ravno zato porabiti med članstvom precej energije, da smo nejevoljo, ki je med članstvom naraščala z dneva v dan, vedno ublažili, da že ni preje prišlo do izbruha. Kar se tiče naših zahtev, moramo povedati, da jih nismo prednašali na sejah »Zveze«. To pa radi tega, ker pri neki naši zahtevi ni bilo nobenega odziva. To mora »Zveza« vedeti. Radi tega smo se radi prevedbe same obračali naravnost na predsednika »Zveze«. Tako smo mu v presledku treh mesecev izročili v deputaciji dvakrat naše zahteve. Na sejah »Zveze« se pa podrobneje nikdar ni razpravljalo. Spominjamo se edino to, da se je na eni zvezi seji g. predsednik zahvalil g. tajnika »Zveze« občinskih nameščencev za Dravsko banovino« za veliko in naporno delo, ki ga je imel s tabelami radi prevedb. Tedaj smo začeli dvomiti glede naših zahtev, vsled česar smo tudi na seji strokovnega in podpornega društva dohodar. nameščencev sklenili, da se na seji »Zveze« občinskih nameščencev za Dravsko banovino« predloži ponovno spomenico. Istočasno smo tudi naročili našemu predsedniku, ki se je te seje udeležil kot delegat, naj to našo spomenico tam izroči in tudi primerno zagovarja. Nismo se motili o naših dvomih. Nismo trdili, da naših zahtev ni »Zveza« stavila v predlog, katerega je poslala banovini, vendar je to storila šele na pritisk našega predsednika s podporo enega

tam navzočih gospodov. In še to samo s spomenico čisto zadaj, ni pa popravila tabel, ki so po našem mnenju bolj važne kakor spomenica sama.

Istotako se je zgodilo z nižje tehničnim osebjem, vendar so se ti zadovoljili s lepimi besedami gotovih gospodov. Zveza mag. organizacij po svojih pravilih ne odgovarja več duhu časa. Kajti po svojih pravilih se briga samo za splošno korist uslužbencev. Ako pa gre za eno izmed včlanjenih organizacij, ki ima večkrat zahteve, ki se tičejo uslužbencev ene panoge, pa Zvezi ni treba storiti nobenih korakov v doseg takih zahtev. Organizacija, ki že dve leti ni smatrala za potrebno sklicati občnega zbora in dati o tem možnost članstvu, da si po načelih demokracije izvoli nov odbor ali potrdi starega, nima nobene pravne in ne moralne legitimacije, da zastopa uslužbenstvo proti njegovim interesom. Kar se pa tiče našega predsednika, pustite stvar nam samim, mi smo dosedaj sklicali vsako leto občni zbor in dali s tem članstvu popolno svobodo in pravico, da izvoli drugega. Kar se pa tiče njegovega dela v društvu, je za nas samo en kompas in to je: čim bolj smo preganjani od gospodov, ki imajo interes na tem, tem boljše je. Ako pa Zvezi še to ni dovolj, ji bomo pa povedali še več. Postregli ji bomo s stvarmi, ki ji gotovo ne bodo prijetne.

Društvo dohodarstvenih nameščencev.

Ljubljanski hišni gospodarji odpovedujejo stanovanja. S prvim avgustom je bilo v Ljubljani odpovedanih 215 stanovanj, med temi 110 zaradi nerednega plačevanja najemnine. Stanovanja so večinoma manjša in izrazito demonstrirajo socialno propadanje prebivalstva. Ali morda najemniki nečije plačevati najemnine? To ni prav verjetno.

Maribor

Izprtje grafičnega delavstva v Mariboru, ki je trajalo štiri tedne, je končano. Vse tri tiskarne so podpisale podaljšanje tarife za tri leta, kakor so to storile povsod tudi ostale tiskarne v Dravski banovini, ki so izprle delavstvo. Redno obratovanje se je pričelo minuli ponedeljek, ko so se vsi grafični delavci in delavke vrnili na svoja delovna mesta. Grafično delavstvo je izprto le še v tiskarni, kjer se tiska »napredno«. »Jutro« v Ljubljani, v »Deliški tiskarni«, »tiskarni Hrovatin«, litografiji in tiskarni Čemažar in v tiskarni Martinčič in Rode v Celju. Grafičarjem, ki so se že povrnila na delo, čestitamo k lepi zmagi, še v boju stoječim pa kličemo: Vztrajajte, vse zavodno delavstvo kakor tudi poštena javnost je na vaši strani!

Velikopotezne načrte, kakor tlakovanje cest, regulacijo prometnih križišč, Glavnege trga, Kralja Petra trga itd. obljublja v najkrajšem času izvesti mestno poglavarstvo.

Nov načrt za regulacijo Glavnege trga je te dni dokončal mestni gradbeni urad.

Izlet v Šoštanj. V nedeljo, dne 1. septembra t. l. bo praznovala delavska godba »Zarja« v Šoštanju 10 letnico svojega obstoja. Tega slavlja se bo udeležila tudi celokupna godba »Glasbenega društva žel. delavcev in uslužbencev v Mariboru«, da s tem vrne Šoštanjčanom obisk, ki so ga napravili ob priliki desetletnice naše železničarske godbe v Mariboru, ki se je vršila 3. in 4. t. m. Ker je več sodrugov in sodružic izrazilo željo, da bi se ob priliki tega izleta radi priključili našim godbenikom, sporočamo vsem interesentom, da se bodo lahko poslužili polovične vožnje na železnici v smislu tozadevne odredbe ministrstva soobračaja, ki bo stopila v veljavo 31. avgusta t. l., po kateri imajo izletniki ob nedeljah in praznikih pravico na polovično voznino.

Vožnja iz Maribora v Šoštanj in nazaj bo torej stala okrog 33 dinarjev. Prijave se sprejemajo v upravi našega lista, Ruška c. 5 in v strokovnem tajnistvu, Sodna ulica 9-II., kjer se dobijo tudi natančnejša pojasnila.

Člani podružnice Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije bodo priredili v nedeljo, dne 25. t. m. izlet v Ptuj. Vožnja z avtobusom v obe smeri bo stala Din 20.—. Prijave sprejema predsednik s. Karner in odborniki organizacije, istotam se dobijo tudi natančnejša pojasnila.

Glasbeno društvo žel. del. in uslužbencev v Mariboru sporoča vsem ustanoviteljem in podpornim članom društva, da se bo vršila v soboto, dne 24. avgusta t. l. ob 16. uri na pokopališču na Pobrežju spomenika svečanost v čast pokojnemu sponumitelju in prvemu predsedniku društva, ki je praznovalo desetletnico svojega obstoja, s. Fischerju Francu. Ob tej priliki bo društvo položilo na grob venec. Društveno vodstvo vabi k obilni udeležbi.

»Delavsko Politiko« sta naročila tudi brivca Weiss K. na Koroški cesti 52 in Počleg Peter na Tržaški cesti 47. Delavci, uvažujte!

Nogo si je zlomil pri trčenju s kolesom gostilničar Vrhovnik Franc iz Slov. Bistrice. Nesreča se je zgodila na Kralja Petra trgu. Poškodovani se zdravi v tukajšnji bolnici.

Kamnica

Anton Lorbek umrl. V soboto, dne 10. avgusta t. l. je bil pokopan na pokopališču Sv. Urbana, eden izmed redkih prijateljev kmečko-delavskega pokreta g. A. Lorbek, posestnik in bivši župan občine Kamnica. Bil je tudi dolga leta član krajevnega šolskega sveta in tajnik tamkajšnje kmečke posojilnice. Vzornemu možu blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje.

Pred mrazom

ščitijo samo dobre obleke. — Samo dobre in poceni so

TIVAR-obleke

za vse otroke.

Celje

Nikolaj Kobal umrl. Naš stari naročnik je umrl. Bil je star okrog 70 let in je bil kurjač pri tvrdki Westen. Življenje mu je bilo težko, zato naj mu bo lažja zemlja. Žalujočim naše sožalje.

Trbovlje

Rudarski sestanek Z. R. J. Ker je medstrokovni odbor za zaposlenje rudarjev sklenil, da se bodo vršili sestanki v okviru organizacij, se bo vršil sestanek rudarjev Z. R. J. v četrtek, dne 22. avgusta ob 4. uri v Delavskem domu. Udeležba članov je dolžnost, kakor tudi vseh onih, ki prejmejo vabila. Poročalo se bo o dosedanjih intervencijah, o avdiencah in vseh dosedanjih ukrepih za zaposlenje rudarjev v Dravski banovini.

Bodo rudarjev izrabljajo v demagogične svrhe. Znani steničarji in kolovodje, ki so se izkazali pri lanskim drugi gladovni stavki, se silno navdušujejo za razbišške »aksijske« odbore, v katerih bi seveda ne smelo biti organiziranega rudarja, ampak kolovodje in denuncijanti delavskih zaupnikov in slični, a odgovornost za »aksijske«, ki bi škodovala delavstvu, bi naj pa nosili drugi. Škor dela proti legalnim organizacijam, proti njihovim funkcijam, proti delavskim interesom, je izdajalec delavstva.

V vagonu. Na praznik, dne 15. avgusta je vstopilo na postaji v Litiji krdele ljudi, med katerimi so se nahajali popolnoma pijani elementi. Razgovor, ki so ga imeli z nekim znanim gospodom v našem javnem življenju, je bil kaj čuden. Bahali so se, da jih je bilo na nekem pohodu v Kočevju 250 in da bodo še naredili takšne pohode. Pripovedovali so, da bo neka nacijska organizacija stopila takoj v akcijo in da zahtevajo velika dejanja, da je sicer Orjuna opravila eno, oni pa da bodo opravili drugo. Pripovedovali so, da se mora postaviti v občinah Trbovlje in Hrastnik-Dol komisarija ali gerenta in da se mora socialisti in marksiste iztrebiti. Pravili so, da tako ne gre več naprej in da se mora tukaj napraviti red in da ga bodo že napravili. Mi vprašamo: kje dobijo ti elementi denar za vožnje in pijačo, ko stradajo tisoči proletarcev. Vprašamo pa tudi, kakšne zveze ima dotični gospod s temi elementi, karti videti je bilo, da se z njimi dobro pozna. Plačani fašisti še niso nikoli ustvarjali kakšne kulturne ali socialne dobrine za delavstvo, zato delavstvo fašizem tudi odklanja in zahteva, da oblasti takim povocem stopijo na prste. Nasilja imamo zaenkrat dovolj.

Hrastnik

Predavanje s. dr. Reismana. Tukajšnji kemični delavci so v borbi za sklenitev kolektivne pogodbe, ki bi odgovarjala sedanjim potrebam delavstva in zakonitim predpisom. Delavstvo je vsled tega želelo predavanje s. dr. Reismana o predpisih kolektivne pogodbe in ostali socialni zakonodaji. Podružnica Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije v Hrastniku je zato naprosila predavatelja za to predavanje, ki se je rade volje odzval in se bo predavanje vršilo to nedeljo.

Zalog

Dragi urednik! Po dolgem času se zopet enkrat oglašam v naši nadyse priljubljeni »Delavski Politiki«. Sporočam Ti, da odkar ni več naše kulturne organizacije »Svobode«, je v našem kraju zopet začelo rasti divjaštvo. To smo imeli priliko opazovati v početku tega meseca ob priliki neke vesele prireditve. Sodelovala je godba kršćanskih mož. Ko so godbeniki odzvirali nekaj poskočnih komadov in se nasrkali sladke pijače, so se nekateri spozabili, da so namestu razbijati po bobnu, začeli tolči po glavah gostov. Uspeh je bil, da je moral dotični gost, ki je moral držati glavo namestu bobna, domov z obvezano glavo. Godbenik pa je imel klarinet razložen na več delov. Eden izmed godbenikov je svoj kontrabas položil pod mizo in hodil od mize do mize oznanjeval svojo kulturo s tem, da je goste napadal z osli, teleti in drugimi takšnimi priimki! Priznati moramo, da je to pot kar dišalo po dvatisočletni kulturi.

S prav lepim zaključkom se je končala še neka druga zabavna prireditev. Med štirimi stenami, ki so jih zgradili na račun tukajšnjih delavcev in kmetov, se je na vabilo nekaterih četašev zbralo precej gostov, ki so praznili litre. Pilo, pelo in plesalo se je, kot da bi bil prostor med temi štirimi stenami kakšna gostilna. Naenkrat pa, kot

na komando udarne čete, se je pričel pravcati pretep. Prostor se je spremenil v klavnico, kjer se je pretakala pristna nezavedna delavska kri. Konec je bil ta, da so morali ranjenca prepeljati v bolnico. Mrtvih zaenkrat še ni bilo. Udarina četa se postavi s to kulturo. — Vaščani naj se vendar še enkrat zdramijo in skrbijo za to, da se take stvari ne bodo več dogajale, če ne drugače, pa naj zavežejo svoj mošnjiček. Mi Založani pa, ki to opazujemo, zahtevamo, da se Zalogu vrne kulturna organizacija »Svoboda«, ki bo skrbela za izobrazbo našega ljudstva.

Lesce

Malokdaj se čita v časopisu o naši podružnici kovinarjev, o njenem delovanju in o našem podjetju, tovarni verig, vendar pa čutimo sedaj potrebo bolj kot kdaj prej, da se oglasimo s par vrsticami. V dolžnost si štejemo, da se zahvalimo vsem onim, ki so nam dajali oporo, bodisi finančno ali moralno, za časa stavke v tovarni verig. Zahvaljujemo se Zvezi delavskih žen in deklet iz Javornika za nabrano podporo Din 1061, dalje vsemu delavstvu KID na Savi in Javorniku, ki so se odzvali zbiranju podpor za stavkujoče leščanske kovinarje, posebno za hvala s. Kovačeviču za izredno podporo našemu najpotrebnejšemu sodruhu, nadalje se zahvalimo za podporo tistima zavednim Leščanom, ki sta čutila dolžnost, oddolžiti se delavstvu, ki pusti ves svoj zaslužek v Lescah, dalje se zahvaljujemo tudi brivcu Langusu Jakobu, ki je za časa stavke bril in strigel za polovično ceno naše delavce, priporočamo to brivnico v bodoče vsem našim sodrugom, omeniti moramo, da je brivec Langus tudi naročen na naš list »Delavska Politika«. Zahvala g. Klavž, gostilničarju, ki nam je za časa stavke dal na razpolago popolnoma brezplačno dva lokala za sestanke in delitev živil za stavkujoče. Ostalim, ki so stali ob strani, pa ključemo: zavedajte se že enkrat, da je delavec človek kot vsak drugi, samo s to razliko, da ne živi na račun tujih žuljev. Gotovo se bo kak sodrug vprašal, kako žive kovinarji v Lescah. V tem oziru moramo sporočiti javnosti, da zelo mižno. Tovarna verig nima zadosti naročil, dela se skoro po vseh oddelkih skrajšano, nekateri kovinarji so stalno na dopustu, da tem žrtvam omogočimo vsaj kosček kruha, smo se odločili za podporno akcijo.

Bližnji kakor tudi daljnji javnosti sporočamo, da so naročniki »Del. Politike« sledeči gostilničarji in obrtniki: Klavž Gregor, gostilna in mesarija; Gasperin Ciril; gostilna Majdnec in brivnici Mrak Janez in Langus Jakob. Upoštevajte! — Leščanski kovinarji.

Šoštanj

Naročnike, ki so z naročnino v zaostanku, prosimo, da jo poravnajo čimprej pri našem poverjeniku, ker bo sicer uprava našega lista primorana, ustaviti nadaljnje pošiljanje lista vsem prizadetim. Vsak naročnik se naj zaveda, da se vzdržuje naš list »Delavska Politika«, izključno iz z naročnino, ki jo plačajo naročniki in je torej dvojni škodljivec oni, ki si list naroči, potem pa naročnino ne plačuje v redu. — Uprava.

Velenje

Kdo je kriv? Rudarji državnega premogovnika Velenje naprošamo tem potom vse in vsakega, ki bi kaj vedel o pogrešanem gospodu, kateri nam je obetal ob priliki skupščinskih volitev svojo pomoč v našem bednem položaju, in je kot socialno čuteč človek žrtvoval ogromno denarja za narodno pijačo, po domače »toucek«, ki so ga lahko pili i moške i žene, da nam sporoči njegov naslov. Prizadeži rudarji smo ga obdžali do danes globokem spominu. Ker pa izteza svojo roko po našem življenju strašna nesreča, ki se je prikradla iz Beograda pod imenom »ustavitev rudnika Velenje«, smo se takoj obrnili na njega in ga prosili in otčili, da naj se zavzame za nas na merodajnem mestu. Toda ni ga bilo glasu od nikoder... In naše od podzemnega trpljenja izmučene duše je navdal upravičen strah, da se ne bi nam pripetilo to, o čemur je prerokoval na shodi v Mislinjah poslušalec nek človek, ki je stal med vrati, oprt na podboje in poslušal govor. Naenkrat pa si je zasenčil z desnico usta in zaklical: »Poslušalci! — Dobro si ga ogledite! Ljudje pa so uprli oči v človeka, ki je stal oprt na podboje. Ta pa jim je dejal: »Ne mene, nego njega si ogledite! Zakaj sedaj, ta trenotek ga še vidite — a potem nikdar več!...« Če se je to prerokovanje tudi nad nami uresničilo, potem pač sam Bog se nas usmilil! — Javnost pa naprošamo globokega sožalja in grenkega sočustvovanja. Kdorkoli pa bi vedel, kje da leži pokopan »odrešenik« velenjskih rudarjev, naj bo toliko ljubezniv ter nam sporoči, da ga zamoremo vsaj na dan Vseh svetih obiskati in dostojno počastiti.

»V nestrpnem pričakovanju, žalujoči rudarji.«

Ptuj

Zapustil nas je pred par tedni g. postajenačnik, odlični pristaž nacionalne železničarske organizacije in prvobornik napredne misli. Najprej je prejel obvestilo, da je mesto postajenačnika razpisano, potem pa je prišel še en odlok, katerega bo, upamo vsaj, objavilo tisto časopisje, ki je svoj čas prihod g. I. v Ptuj tak navdušeno pozdravilo. Res, kako čudno se usoda poigrava z veljaki nacionalnega gibanja.

Odhodnica pa taka. Pred več tedni je slavil odhodnico nek poznani javni uslužbe-

nec, ki je bil — se razume — duša nacionalnega gibanja. Ker se je hotel dostojno posloviti, je povabil vse svoje podložne na odhodo. Toda pri tej priliki se je pokazalo, da so dovčerajšnji podložniki postali puntarji. Pevec, ki so bili povabljeni, so odrekli. Potem so gospod poklicali muzikante, pa tudi ti niso prišli, čeprav se ob takih prilikah obeta dobra kapljica za žejna grla. V zadregi in takorekoč ob dvanajsti uri je slavljence iztaknil harmonikarja, da bi gostje ne imeli vtisa, kakor da so zbrani pri pogrebnici. Harmonikar je igral, kar se je dalo, potem pa je hotel tudi malo pobirati. Ali slavljence ni pustil, češ, izdatke bo že poravnalo društvo, ki je bilo ustanovljeno z njegovo pomočjo. Toda tu se je očitno zmotil. Dovčerajšnji prijatelji so naenkrat odrekli slavljence pravico razpolagati čez društveno blagajno. Beseda je dala besedo in že so močne roke jezneza tovariša prijele slavljence in ga v naslednjem hipu treščile pod mizo. Komaj se je slavljence izkobilacil izpod mize in se postavil na lastne noge, hoteč nadaljevati prekinjeno diskusijo, že so ga zgrabile roke drugega tovariša in zopet se je slavljence znašel pod mizo, kamor ga je bil zalučil prvi tovariš. Vsled pozne ure je bila s to točko rokoborska atrakcija zaključena, sicer bi moglo gospod slavljence še v tretjič položiti svojega rojstva kosti na trda tla. Naslednji dan so bunke in podplute na slavljencev obrazu zgovorno pričale o poteku slavnostnega večera in o idealnem tovarštvu, ki ga je slavljence presadil na naša ptujska tla, da je poglano žlahten sad.

Strokovni pokret

Sestanek strojnikov in kurjačev v Mariboru. Ljubljanska sekcija strojnikov in kurjačev v Ljubljani je imela v nedeljo, dne 11. t. m. shod strojnikov in kurjačev, članov in nečlanov iz mariborskega področja. Zborovanje kurjačev v Mariboru je soglasno sklenilo, da pojde takoj na agitacijsko delo. V tem zmislu sta govorila tudi poročevalca iz Ljubljane, katerih poročila o delovanju organizacije in o strokovnih vprašanjih je zbor z odobravanjem vzel na znanje. Ljubljanska sekcija namerava prirediti enake sestanke še v Kočevju, Ribnici, Kranju, Borovnici in Logatcu, na katerih se bo poročalo zlasti tudi o pravilniku za izpite. Vse strojnike in kurjake o prečem vprašanju. Brošura se svojim interesu vedno obračajo na društvo strojnikov v Ljubljani, poštni predal št. 290.

Književnost

Dr. Kukovec Vekoslav »Slovenci 1935«. V založbi Ljudske tiskarne je izšla brošura, ki vsebuje politični govor dr. Vekoslava Kukovca na javnem shodu v Ljutomeru dne 31. marca 1935. Objavljeni govor je značilen baš za sedanje razmere, ko se med meščanskimi politiki najde le redka izjema, ki si upa javno izraziti svoje mnenje o aktualnih državnih problemih. O stališču dr. Kukovca so mogoča različna mnenja. Vsekakor pa je njegov govor doprinos k prepotrebni diskusiji o narodopravnem vprašanju. Brošura se naroča pri »Ljudski tiskarni« d. d. v Mariboru, Sodna ulica 20. Cena Din 5.

Delavski kolesarji

Kolesarski dan, ki ga je priredila minulo nedeljo podružnica I. delavskega kolesarskega društva v Studencih, je v vsakem oziru lepo uspel. Ob pol 14. uri se je vršila na progi Maribor—Ruše—Maribor medklubska dirka, pri kateri je prišel kot prvi na cilj s. Černec iz Pobrežja, kot drugi s. Najrajter iz Studenc in kot tretji s. Rozman iz Pobrežja. Po tekmi se je pred gostilno Majhenič formirala dolga povorka, ki je krenila na veselični prostor pri »Beli zastavi«. Ob prijetnem sviranju godbe »Glasbenega društva žel. delavcev in uslužbencev« se je razvila prav prijetna zabava, katero so olepšali še naši vrli delavski pevci, ki so izmenoma zapeli več lepih delavskih in narodnih pesmi. Nastopili so pevski zbori »Zarja«, »Grafika« in »Enakost«. Prireditve se je udeležilo tudi večje število sodrugov iz Slov. Bistrice.

Prvo delavsko kolesarsko društvo, podružnica Pobrežje.

V nedeljo, dne 11. avgusta t. l. se je vršila medklubska dirka na dirkališču Tezno.

Prva skupina je prevozila 15 krogov, najboljši čas je dosegel Černec Karol (Pobrežje) 27:3; — 2. Najrajter Karol (Studenci) 29:3; — 3. Braturn Franc (Litija) 30:10; — 4. Boštjančič Martin (Litija) 30:10; — 5. Šturin Davorin (Slov. Bistrica) 32:18.

Druge skupina je prevozila 25 krogov ter je kot prvi dospel Černec Karol (Pobrežje) v času 46:44; — 2. Najrajter Karol (Studenci) 50:30; — 3. Boštjančič Martin (Litija) 50:32; trije dirkači so izstopili med dirko.

Staro moštvo je prevozilo 5 krogov: 1. Černec Rudolf v času 9:55; — 2. Gornik Franc 10:15; — 3. Rodež Davorin 12:00.

KUPUJMO DOMAČE BLAGO! Oblačilni predmeti pri Gogali na Jesenicah so delo domačega delavca, zato je izdelava tudi trpežna, blago dobro, cene zmerne in izbira vseh oblačil za deklice, dečke, dame in gospode vedno velika. Priporočata se krojaštvu in trgovina Ivan Gogala na Jesenicah.

Dr. Stempihar Ivo:

Depolitizacija uradništva

Ena izmed najpogostnejših udarnic politikov z miselnostjo kakega voditelja JNS ali kasnejših surrogatov je bila zahteva, da se mora uradništvo, predvsem državno, »depolitizirati«. Ljudstvo je to zahtevo razumelo tako, kakor je bila pridigovana, namreč, da se uradništvu ne sme omogočati, da iz stika med političnimi osebnimi pravicami in med uradno oblastjo v eni osebi izvaja in uveljavlja svoje politično prepričanje. »Depolitizacija« uradništva je bilo pa treba razumeti po pridigovanju tudi tako, da naj uradništvo v izvrševanju svoje službe ne bo odvisno od stranke, ki si je osvojila oblast. V obeh ozirih je ljudstvo podprlo zahtevo po »depolitizaciji« uradništva, ne sluteč, da so politiki prej omenjenega kova pod to značko dejansko mislili na obratni uspeh: namreč na to, da in kako bi se dalo uradništvo brez milosti in rešitve ukleniti v jarem slepega izvrševanja tistih odredb, ki jih bodo izdajali voditelji strank sicer kot organi vrhovne državne oblasti, v resnici pa kot izvrševalci sklepov strankinega vrhovnega odbora. Politiki tega kova so torej pod značko »depolitizacija uradništva« stremeli uprav za tem, da uradništvo docela politizirajo. Tako se je tudi na tem polju javnega življenja pri nas pojavilo, kar se pojavlja pri nas na vseh poljih javnega življenja: skrivanje pravega namena pod ravno nasprotnim pokrovom.

V spominu so mi različni članki v starih »Jutrih« iz let po 1921, v katerih so politiki razglabljali, kako bi bilo za državo koristno, ako se z zakonom prepreči vpliv strank na izvrševanje uradnih poslov, da je v to svrhu in za »očuvanje zakonitosti« potrebno — to je bilo prvo kopito! — omejiti pravice uradništva pri kandidiranju, pri izražanju političnega prepričanja itd. itd. In res je že v prvotni volilni zakon prišlo več odredb, iz katerih se vidi, da je politike najbolj skrbela policijska (politično-upravna), finančna, gozdarska in agrarna stroka uradništva. Za uradništvo iz teh strok niso samo predpisali, da aktivna služba preprečuje kandidature, temveč tudi to, da niso smeli biti v službi že takrat, ko so se volitve razpisale. Toda resnost volje depolitiziranja uradništva je bila toliko manjša, kolikor bi zadelo višje uradništvo, dokler se ni pri ministrih čisto ustavila. Kajti — so rekli — ministri so sicer res uradniki, še celo najvišji v stroki, vendar so to obenem politiki. Tako se je zgodilo in odgajalo, da so smeli v sebi združevati i strankarsko voljo i uradno oblast uprav eni organi javne uprave, od katerih so bili vsi drugi administrativno in disciplinsko odvisni, slednji pa so zahajali vedno in vedno bolj v odvisnost, izgubljali pravico lastnega prepričanja, dokler nismo doživeli uradno izdanih okrožnic s poveljem, kako smejo glasovati pri volitvah, z ukazom, da morajo glasovati za določene kandidate pri

volitvah poslancev, pa tudi, za katerega župana morajo glasovati, in s pretnjo, da zletijo takoj iz službe, če se ne bodo pokoravali. Tak nečuten zgled je na pr. okrožnica državnih železnic v Ljubljani z dne 5. okt. 1933, štev. 68-Pr-33.

Javno uradništvo je postalo polagoma javno priznana volilna živina. Pri tem so se igrali voditelji s človeško častjo uradnika celo tako, da so si na pr. pri letošnjih državnoborskih volitvah, ko so v okrilju Jevtičeve liste tekmovali med seboj različno »nacionalni«, toda na vsak način plombrano nacionalni kandidati, šefi posameznih uradov in ustanov po svojem simpatiziranju razdelili podrejeno osebo. Osebe so razmetavali po interesnih sferah politične ljubezni uradnih šefov. Nihče ni vprašal oseba po prepričanju, nihče se ni usmilil človeka v revnih progovnih delavcih, ki imajo po šest otrok, zato pa do 300 dinarjev mesečne mezde; tega ne, pač pa ukaz, za Azmana boš glasoval, ali pa zletiš in pride drugi na tvoje mesto.

Taki primeri so pač najboljši dokaz, da so vse tiste določbe zakonov, ki so jih z navzgor obrnjenimi očmi zaplodili politiki v nameri, da »uradništvo depolitizirajo«, imele izključni nepovedani namen, ukleniti javno uradništvo, vse javne nameščence (in pri zadnjih volitvah s pretnjo odvzema državnih dobav tudi vse zasebne nameščence!) in delavstvo v pokornost pri izvrševanju najvažnejše politične pravice človeka, teptaje z najbolj podkovanimi čevlji vsa poroštva istih zakonov glede volilne svobode in zavedajoč se, da ni sodnika, kjer ni tožnika.

Zato je zahteva delovnega ljudstva, da se v bodočem volilnem zakonu javni nameščenci »politizirajo«, da dobijo nazaj vse pravice drugih državljanov in zlasti vse politične pravice onih, ki jih imenuje sedanji zakon »ministre, aktivne in na razpoloženo«. Zato je zahteva delovnega ljudstva, da se vrne javnemu nameščencu in delavstvu sindikalna svoboda in da bodoči zakon o društvi in posvetih razveljavi vse tle zahtevi nasprotno določbe starejših, makar strokovnih zakonov. »Depolitizacija« javnega uradništva in nastavlencev sploh naj se pa izvede na drugem torišču: na tistem, ki se ga politiki dotaknejo vedno samo s kislim obrazom; uradništvo se bo v izvrševanju svoje službe takoj depolitiziralo, čim doseže stalnost. Stalnost je treba uradništvu, potem pa ne bo več uradnik pri izvrševanju svoje službe v dvomu, ali se ne bo zvestobo do zakonitosti zameril pri šelu-strankarju; te stalnosti, ki je politiki pač niso hoteli dati, ker bi bila uprava v resnici vzrok za resnično depolitizacijo uradništva in ker bi bila uprava ona tudi temelj uradniške značajnosti, poštenosti in tovarštva, torej lastnosti, ki so jih politiki doslej samo izkoreninjali.

Lekcija na kongresu v Moskvi

Taktika komunistov se je v zmislu sklepov sedmega komunističnega kongresa v Moskvi bistveno izpremenila. Posledna resolucija navaja po ovinkih napake, ki so jih vršile komunistične sekcije po vsem svetu. Take napake so: prepozna taktika enotne fronte; nesposobnost, meblizirati množice za politične in gospodarske delne zahteve; neumevanje potrebe boja za obrambo ostankov meščanske demokracije; neumevanje potrebe, da se ustvari popularna protimperalistična fronta v kolonialnih deželah; odklanjanje dela v reformističnih in fašističnih strokovnih organizacijah, kakor tudi v po meščanskih strankah ustvarjenih velikih organizacijah množic; podcenjevanje delovanja med delovnimi ženami, podcenjevanje pomena delovanja med kmeti in malomeščani mest; zaklesneta politična pomoč sekcijam od strani izvršnega odbora.

Čujte torej! Zaradi napak, ki jih je zapovedala komunistična internacionala svojim sekcijam, so te po vseh deželah razkrajale delavske vrste. Očitek sekcijam je neopravičen, ker je napake delala internacionala sama. Posledica, če ne druga, je poraz demokracije v Evropi.

Berlinska olimpijada 1936. V Berlinu so hoteli prirediti 1936 svetovno olimpijado. V mnogih deželah (celo v Zedinjenih državah) pa agitirajo za bojkot olimpijade v Berlinu. Nadalje so nastale v Nemčiji težke notranjepolitične težkoče. Iz teh razlogov že poročajo nekateri nemški listi, da bo olimpijada odgodena.

Nemčija v kritičnem položaju?

Socialne, kulturne in gospodarske razmere v Nemčiji so postale katastrofalne. Smrtne kazni, taborišča, policijski strah, ki preži v vsakem kotu, ne zaleže nič več. Notranji boji med delavstvom in kapitalisti upori kmetov in kulturni boji so spravili režim v epasen položaj, ki ga indirektno priznava sam, zlasti s tem, ko poroča o delavskih ilegalnih organizacijah, ki so razpredene po vsej Nemčiji. V tem težkem položaju se baje pripravlja režim, da poveri diktaturo državnim brambam, ki naj pacifira državo.

Kritični položaj v Nemčiji je logična posledica nastalih razmer. V demokratični nemški republikli so bile socialne razmere razmeroma ugodne. Po nastopu diktature pa je dobil kapitalizem svobodne roke, delavstvo pa je ostalo brez pravic. Kapitalizem je navil svoj vijak, znižal plače in povišal cene. Znižale so se tudi socialne dajatve. In vsem tem velikim krivicam delavstvo ne sme niti ugovarjati. Prav te dni je izjavil »voditelj delavstva«, da je delo glavno, ne pa kakšno ima kdo plačo. Bodite veseli, da imate delo in da s tem pomagata državi in gospodarstvu.

Taki »voditelji« so hlapci kapitala, ne pa delavski voditelji. Razumljiva je torej nezadovoljnost v Nemčiji.

Razmere pa zaostreje v Nemčiji tudi bedasti kulturni boj.

Ponarejeni denar v Mariboru in okolici. V Mariboru in okolici krožijo ponarejeni kovanci po 50, 20 in 10 dinarjev. Pozor!

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.